

Liepājas 26. starptautiskā zinātniskā konference

**AKTUĀLAS PROBLĒMAS
LITERATŪRAS UN KULTŪRAS PĒTNIECĪBĀ**

AKTUALIOS PROBLEMAS LITERATŪROS IR KULTŪROS TYRIMUOSE

CURRENT ISSUES IN RESEARCH OF LITERATURE AND CULTURE

2020. gada 5.–6. martā

Liepājas 26. starptautisko zinātnisko konferenci
AKTUĀLAS PROBLĒMAS LITERATŪRAS UN KULTŪRAS PĒTNIECĪBĀ

rīko

Liepājas Universitātes Humanitāro un mākslas zinātņu fakultāte, Kurzemes Humanitārais institūts,

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūts,

Lietuviešu literatūras un folkloras institūts, Vītauta Dižā universitāte

LIETUVIŲ LITERATŪROS IR
TAUTOSAKOS INSTITUTAS

VYTAUTAS
MAGNUS
UNIVERSITY
M C M X X I I

Atbalsta

Liepāja

Konferences starptautiskā zinātniskā komiteja:

Zanda Gūtmane, Dr. philol.

Benedikts Kalnačs, Dr. habil. philol.,
līdzpriekšsēdētājs

Skaidrīte Lasmane, Dr. phil.

Laura Laurušaite, Dr. hum. (Lietuva),
līdzpriekšsēdētāja

Liene Lauska, Dr. phil. (Austrija)

Edgars Lāms, Dr. philol.,
līdzpriekšsēdētājs

Aurelija Mīkolaitīte, Dr. hum. (Lietuva),
līdzpriekšsēdētāja

Pāvels Štolls, Dr. philol. (Čehija)

Konferences organizācijas komiteja:

Ieva Ančevska, Dr. philol.

Inta Genese-Plaude, Mg. philol.

Anita Helviga, Dr. philol.

Sigita Ignatjeva, Mg. philol.

Anda Kuduma, Dr. philol.

Karīna Krieviņa, Mg. paed.

Vēsma Lēvalde, Dr. art.

Sandra Okuņeva, Mg. philol., priekšsēdētāja

Ieva Kaija Ozola, Mg. philol.

Paula Sekača, Bc. hum.

Daiga Straupeniece, Dr. philol.

Linda Zulmane, Mg. philol.

Norises vieta

Liepājas Universitāte

Lielā iela 14

Liepāja, Latvija

LV-3401

Tālruni un e-pasta adreses

Organizācijas komitejas priekšsēdētāja

Sandra Okuņeva

sandra.okuneva@liepu.lv

Sekretāre **Paula Sekača**

63454183

khi@liepu.lv

Konferences darba kārtība

Ceturtdiena, 5. marts

Dalībnieku reģistrācija un kafija	10.00–11.00	4. stāva vestibils
Konferences atklāšana un plenārsēde	11.00–11.50	aktu zāle (4. stāvs)
Sekciju darbs (1.–4. sēde)	12.00–13.30	225., 227., 229., 243. telpa
Pusdienas	13.30–14.30	kafejnīca „Lotte caffe” (0. stāvs)
Sekciju darbs (5.–8. sēde)	14.30–16.00	225., 227., 229., 243. telpa
Kafijas pauze	16.00–16.20	2. stāva vestibils
Sekciju darbs (9.–12. sēde);	16.20–17.50	225., 227., 229., 243. telpa
Izrāde „Purva bridējs ugunī”	19.00	Liepājas teātris, Teātra iela 4

Piektdiena, 6. marts

Sekciju darbs (13.–16. sēde)	9.00–10.30	225., 227., 229., 243. telpa
Kafijas pauze	10.30–10.50	2. stāva vestibils
Sekciju darbs (17.–20. sēde)	10.50–12.20	225., 227., 229., 243. telpa
Kafijas pauze	12.20–12.50	2. stāva vestibils
Sekciju darbs (21.–25. sēde)	12.50–14.40	225., 227., 229., 243. telpa
Konferences noslēgums	14.50	2. stāva vestibils
Ievas Ančevskas monogrāfijas „Latviešu dziedināšanas tradīcija” atvēršana	15.30	227. telpa

Referāts – 20 minūtes

Ceturtdien, 5. martā

10.00–11.00	Dalībnieku reģistrācija un kafija; Liepājas Universitātes grāmatu tirdziņš (4. stāva vestibils)			
11.00–11.50	<p style="text-align: center;">Konferences atklāšana un plenārsēde (aktu zāle) Vada Anita Helviga</p> <p style="text-align: center;">Edīte Tišheizere Klaipēdas Universitātes aktierkursa desmitgade: impulsi teātra laikmetīgumam</p> <p style="text-align: center;">Arnolds Klotiņš Mūzikas nacionālā rakstura un 20. gs. modernisma attiecību problemātika: pēckara latviešu trimdas komponistu jaunrades piemērs</p>			
	225. telpa 1. sēde	227. telpa 2. sēde	229. telpa 3. sēde	243. telpa 4. sēde
Sēdi vada	Arnolds Klotiņš	Bārbala Simsone	Edgars Lāms	Juris Andrejs Kastiņš
12.00–12.20	Vēsma Lēvalde Otrā pasaules kara ietekme uz izpildītājmākslu Liepājā. Pētījuma aspekti un problemātika	Gīta Siliņa Populārās literatūras lietošanas prakses lasītāja identitātes veidošanā	Dace Ļaviņa, Imants Ļaviņš Austra Ozoliņa-Krauze – uzņēmēja un mākslas mecenāte	Ginta Pērle-Sīle <i>Jauna slota tūri slauka?:</i> Muižkunga Bernarda Magnusa fon Vulfa tiesas prāva pret mācītāju Frīdrihu Danielu Vāru
12.20–12.40	Ilze Valce Simfoniskās mūzikas žanra attīstības problēmika Liepājā 20. gs. 40.–60. gadu periodā	Klinta Ločmele Medijpratība Latvijā: jauni pētījuma rezultāti (2019) un nākotnes uzdevumi	Sigita Kušnere Raiņa un Aspazijas bibliotēkas neatklātais	Pauls Daija Kārlis Hūgenbergers latviešu literārās kultūras vēsturē 19. gadsimta pirmajā pusē
12.40–13.00	Inese Žune Leonīds Vīgners – komponists	Velta Skolmeistere Lomu identitāšu mijiedarbība sociālās tīklošanas vietnēs	Ieva Kalniņa Ārzemju literatūras tulkošanas jautājumi Raiņa un Anša Gulbja sarakstē	Ivars Orehovs Kultūrvēstures aspekti J. Čakstes vācu valodā sarakstītajā apcerējumā „Die Letten und ihre Latwija” (1917), tā tulkošanas un izdevumu vēsture latviski („Latvieši un viņu Latvija”; 1989/1990–2019)

13.00–13.20	Ingars Gusāns Latvijas metālmūzikas grupu albumu nosaukumu poētika	Krista Anna Belševica Kāpēc un ko mēs (Latvijā) lasām	Olga Senkāne Trūkuma simptomātika Raiņa drāmā „Spēlēju, dancoju”	Laila Niedre, Gunta Ošeniece Latvijas kultūrtelpa (1930–1939) vācbaltiešu pēcteču un Latvijas vāciešu atmiņās
13.20–13.30	Jautājumi un diskusija			
13.30–14.30	Pusdienas (kafejnīca „Lotte caffe”)			
	225. telpa 5. sēde	227. telpa 6. sēde	229. telpa 7. sēde	243. telpa 8. sēde
Sēdi vada	Daiva Dapkutē	Anda Kuduma	Pauls Daija	Ilze Kangro
14.30–14.50	Sauļus Vasiļausks (<i>Saulius Vasiliauskas</i>) Institūcinis jaunuju rašytoju ugdymo(si) tinklas sovietmečio Lietuvoje / Jauno rakstnieku (paš)audzināšanas tīkls padomju Lietuvā	Elīna Drulle Problēmjaudājumi, pētīt mūsdienu autorus	Benedikts Kalnačs Apsīšu Jēkabs un Rūdolf Blaumanis: prozas motīvu un poētikas evolūcija	Juris Andrejs Kastiņš Hanss Magnuss Encensbergers – literārās viņjētes meistars
14.50–15.10	Sigita Astikiene (<i>Sigita Astikienē</i>) Tradiciju puoselējimas ir kūrimas: bibliotekininku bendruomenēs atvejis / Tradīciju kopšana un radīšana: bibliotekāru kopienas piemērs	Ruta Kurpniece Dzīvnīeks un cilvēks Regīnas Ezeras īsprozas krājumā „Pūķa ola”	Linda Zulmane Modernitātes iezīmes 19./20. gadsimta mijas literatūrā (Andrievs Niedra)	Agata Babina Bibliskā intertekstualitāte spēņu mikroastā
15.10–15.30	Gabija Bankauskaite (<i>Gabija Bankauskaitē</i>), Aiste Kikilaite (<i>Aistē Kikilaitē</i>) Holivudo kultūros atspindžiai tarpukario Lietuvos periodikoje / Holivudas kultūras atspulgi starpkaru	Sandra Ratniece Nosaukums – dzejas krājuma atslēgas vārds	Edgars Lāms Draugos ar zinātņi: Jāņa Veseļa piemērs	Anīta Helviga Stilistiskās figūras – Nacionālās enciklopēdijas šķirkļu izraisītie jautājumi

	Lietuvas periodikā			
15.30–15.50	Agne Cesule (<i>Agnė Cesiulė</i>) Nacionalinēs literatūros premiļos svoris: Salomējos Nēries Atvejis / Nacionālās literatūras prēmijas nozīme: Salomējas Nēres piemērs	Bārbala Simsonē Erotiskās prozas fenomēns Latvijā un pasaulē	Vigmants Butkus (<i>Vigmantas Butkus</i>) Kaža Binča „Vējgrābšlis” un Aleksandra Čaka „Pilsētas zēns” kā lietuviešu un latviešu modernisma programmas: salīdzināmā analīze	Ilze Ziņģe Latgaliešu kultūras gada balva „Boņuks” un literatūra
15.50–16.00	Jautājumi un diskusija			
16.00–16.20	Kafijas pauze (2. stāva vestibils)			
	225. telpa 9. sēde	227. telpa 10. sēde	229. telpa 11. sēde	243. telpa 12. sēde
Sēdi vada	Donata Mitaitē	Sandra Ratniecē	Ieva Kalniņa	Karīna Krieviņa
16.20–16.40	Daiva Dapkute (<i>Daiva Dapkutė</i>) Žinomas ir nezinomas Greimas: Algirdo Juliaus Greimo vaidmuo išeivijos politinėje rezistencinėje veikloje / Zināmais un nezināmais Greims: Aļģirda Juļus Greima loma emigrācijas politiskās pretošanās darbībā	Laimdota Ločmele Egīla Ventera fenomēns latviešu literatūrā	Antra Medne Aleksandra Čaka darbība izdevumā „Latviešu Strēlnieki”	Anna Strode Reliģiskie tēli 17. gadsimta latīņu kāzu dzejā Rīgā
16.40–17.00	Daļa Kuiziniene (<i>Dalia Kuiziniene</i>) Rezistencijos tema lietuvijū egzilio literatūroje (aktualumas ir diskusinė erdvė) / Pretošanās tēma lietuviešu trimdas literatūrā:	Daiga Zirņite Divi pirmās personas stāstījumi Osvalda Zebra romānā „Māra”	Inguna Daukste-Silasproģe Starp pagātņi un tagadņi: Gunara Janovska prozas šķautnes	Māra Simons Problems in defining diaspora: The case study of Diaspora Law of Latvia / Problēmas diasporas definēšanā: Latvijas diasporas likuma piemērs

	aktualitāte un diskursa telpa			
17.00–17.20	Židrone Kolevinskiene (<i>Žydronė Kolevinskienė</i>) Lietuvių egzilio literatūra: moterų kūryba vīrų kanone / Lietuviešu trimdas literatūra: sieviešu jaunrade vīriešu kanonā	Skaidrīte Lasmane Provincialitāte un tās pārvarēšanas problēma Jāņa Joņeva romānā „Jelgava 94”	Ieva Bukša Mūzikas un literatūras sintēze Ingas Žoludes garstāstā „1904”	Eva Mārtuža Dieva mīlestības koncepcija bāreņu un sērdieņu izpratnē latviešu tautas dziesmās
17.20–17.40	Asta Petraitiĕ-Briediene (<i>Asta Petraitytė-Briedienė</i>) Latvių ģvaizdis lietuvīų īšeivijos spaudoje sovietinēs okupācijas metais / Latviešu tēls lietuviešu trimdas presē padomju okupācijas laikā	Ilze Kangro Uves Telkampa romāns „Tornis” – stāsts par kādu nogrīmušu valsti	Laura Laurušaite (<i>Laura Laurušaitė</i>) Reading food in contemporary Baltic literatures / Ēdienu lasīšana mūsdienu baltu literatūrā	Arturs Medveckis Kārļa Baltgaila aforismos un atziņās tvertie vērtību aspekti: personības koda minējumi
17.40–17.50	Jautājumi un diskusija			
19.00	Izrāde „Purva bridējs ugunī” (Liepājas teātris, Teātra iela 4)			

Piektdien, 6. martā

	225. telpa 13. sēde	227. telpa 14. sēde	229. telpa 15. sēde	243. telpa 16. sēde <i>Sieviete vecajos rakstos</i>
Sēdi vada	Darius Antanavičius	Inguna Daukste- Silasproģe	Sigita Ignatjeva	Dalia Kuiziniene
9.00–9.20	Aurelija Mikolaitite (<i>Aurelija Mykolaitytė</i>) Kultūrinēs atminties pokyčiai mediju aplinkojē: kokiā žiniā perduoda kultūros portalai / Kultūras atmiņas pārmaiņas mediju vidē: kādu vēstījumu sniedz kultūras portāli	Ilze Ļaksa-Timinska <i>Oportūnists, ģefists, majakovskietis, šāds-tāds intelligentiņš</i> Linards Laicens PSRS: biogrāfiskais aspekts un „Limitrofija”	Līva Bodniece Vergilija „Eneīdas” mēģinājumi latviešu heksametros	Giedre Buivīte (<i>Giedrė Buivyūtė</i>) The Manifestations of Fate in Medieval Germanic Poetry and Lithuanian Folk Songs / Likteņa manifestācijas viduslaiku ģermāņu dzejā un lietuviešu tautas dziesmās
9.20–9.40	Ģiedre Barkauskaite (<i>Giedrė Barkauskaitė</i>) Tradicionē choreografija XX a. lietuviju rašytoju darbuose / Tradicionāla horeogrāfija 20. gs. lietuviešu rakstnieku darbos	Madara Eversone Komunistiskās partijas kontroles mehānisms Latvijas Padomju rakstnieku savienībā: Žaņa Grīvas piemērs	Imants Ļaviņš Omāra Haijama atdzejojumi latviešu valodā: problemātika un risinājumi	Asta Vaškeliene (<i>Asta Vaškeliene</i>) Moters paveikslas XVIII a. Lietuvas proģinēje kūryboje / Sievietes tēls 18. gs. Lietuvas veltījumdaiļradē
9.40–10.00	Milda Kontrime (<i>Milda Kontrimė</i>) Sveikatos kultūra XVIII a. pr. maro epidemijos fone / Veselības kultūra 18. gs. sākuma mēra epidēmijas laikā	Jānis Oga Ārzemju ceļojumu iespaidi latviešu rakstnieku darbos 20. gs. 70.–80. gados – liecības par atļauto un liegto	Astra Skrābane Vai viegli tulkot Sagānu?	Živile Nedzinskaite (<i>Živilė Nedzinskaitė</i>) Moterys svetimšalės XVI a. pab.–XVII a. pr. Lietuvoje: Izabelės Bonarelli atvejis / Sievietes svešzemnieces 16. gs. beigu – 17. gs. sākuma Lietuvā: Izabeles Bonarelli piemērs
10.00–10.20	Rita Balsevčute (<i>Rita Balsevčiūtė</i>) Liaudies medicina senuose (15–	Zanda Gūtmane Žurnāla „Inostrannaja ģiteratura” rezonanse latviešu	Nana Gaprindašvili, (<i>Nana Gaprindashvili</i>), Nino Tsereteli	Ramune Šmigelskīte-Stukiene (<i>Ramunė Šmigelskytė-Stukienė</i>)

	18 a. pr.) Lietuvos rašytiniuose šaltiniuose: religinio aukojimo rituale aukos perdavimo dievams refleksijos 20–21 a. užkalbėjimuose, tikėjimuose / Tautos medicīna senajos (15.–18. gs. sāk.) Lietuvas rakstītajos avotos: reliģiskās upurēšanas rituāla upura pasniegšanas dieviem refleksijas 20.–21. gs. apvārdojumos, ticējumos	literārajā telpā Atkušņa laikā	<i>(Nino Tsereteli)</i> Translatability and poetic translation (On the material of the Russian translations of Galaktion Tabidze's poetry) / Tulkojamība un poētiskā tulkošana: Galaktiona Tabidzes dzejas krievu tulkojumu materiālu piemērs	Izabelē Liudvika Borch-Pliaterienē – Apšvietos epochos moteris / Izabele Ludvika Borh-Plāteriene – Apgaismības laikmeta sieviete
10.20–10.30	Jautājumi un diskusija			
10.30–10.50	Kafijas pauze (2. stāva vestibils)			
	225. telpa 17. sēde	227. telpa 18. sēde	229. telpa 19. sēde	243. telpa 20. sēde <i>Humānisms Livonijā un mūsdienu Latvijas kultūra</i>
Sēdi vada	Laura Laurušaitē	Vēsma Lēvalde	Sandis Laime	Skaidrīte Lasmane
10.50–11.10	Aušra Martišūte-Linartiene <i>(Aušra Martišūtē-Linartienē)</i> Change of historical imagination in dramatic trilogies and tetralogies / Vēsturiskās iztēles maiņa dramatiskajās triloģijās un tetraloģijās	Ilze Folkmane Nacionālās identitātes izpausmes režisora Elmāra Seņkova izrādē „Pūt, vējiņi!” globalizācijas laikmeta kontekstā	Una Smilgaine Tautas medicīnas materiāli. Baltvāciešu devums	Aija Taimiņa Vēlīnā humānisma perioda grāmatniecības vizuālās identitātes un piederības zīmes kā ideju pārneses liecības: burts, attēls, ieraksts

11.10–11.30	Donata Mītaite (<i>Donata Mītaite</i>) To write a Soviet poem: the case of Alfonsas Maldonis / Uzrakstīt padomju dzejoli: Alfonsa Maldoņa piemērs	Dita Jonīte Horeogrāfija vai dzīvā scenogrāfija? Dejojāju koris Latvijas Nacionālā teātra iestudējumā „Pūt, vējiņi!”	Ieva Ančevska Pateicības atainojums folklorā psiholoģiskā kontekstā	Ojārs Lāms Rīgas humānistu laikmets latviešu romānistu tēlojumā
11.30–11.50	Aušra Jurgutiene (<i>Aušra Jurgutienē</i>) The Impact of Deconstruction on Lithuanian Literary Criticism / Dekonstruācijas ietekme uz lietuviešu literāro kritiku	Ieva Rodiņa Gaismu dramaturģija 21. gadsimta teātrī. Latvijas Nacionālā teātra izrādes „Asins kāzas” piemērs	Daiga Straupeniece Naratīvi par tradīcijām Būtiņģē un Sventājā 20. gadsimtā	Raimonds Briedis Latvietis humānisma Rīgas ainavā: padomju kino versija
11.50–12.10	Eugenija Valiene (<i>Eugenija Valienē</i>) Bookstagramer’i ir literatūros kritikos diskursus: literatūros kritinio vertinimo linkmēs šandienos Lietuvoje / <i>Bookstagrameri</i> un literatūras kritikas diskursus: literatūras vērtējuma tendences mūsdienu Lietuvā	Juta Žvira Teātra blogi Latvijā: autori un satura iezīmes	Ieva Garda-Rozenberga Vieta(s) un dzīve(s) līdzās Rīgas brīvdabai	Ausma Cimdiņa Rīgas humānistu motīvs Roalda Dobrovenska romānā „Magnus, dāņu princis”
12.10–12.20	Jautājumi un diskusija			
12.20–12.50	Kafijas pauze (2. stāva vestibils)			
	225. telpa 21. sēde	227. telpa 22. sēde	229. telpa 23. sēde	243. telpa 24. sēde
Sēdi vada	Asta Vaškeliene	Edīte Tišheizere	Ieva Garda- Rozenberga	Astra Skrābane
12.50–13.10	Velga Vēvere Cinematic imagination in S. Kierkegaard’s “Repetition” / Kinematogrāfiskā iztēle S. Kirkegora darbā „Atkārtotās”	Silvija Radzobe Rīgas Strādnieku teātris un Aleksandrs Čaks	Sandis Laime Lidojošās raganas un raganu sabati Latvijā: folkloras un rakstīto avotu salīdzinājums	Anda Kuduma Pilsēta Jāņa Hvoinska dzejā

13.10–13.30	Darjus Antanavičius (<i>Darius Antanavičius</i>) Panegyricus in excidium Polocense (Padua, 1580): solving the author's identity enigma / <i>Panegyricus in excidium Polocense</i> (Paduja, 1580): autora mīklainās identitātes risināšana	Ligita Zaula Jurija Jurovska režijas un aktiera darbs Rīgas Krievu kamerteātrī 1924–1925	Ieva Tihovska Mazākumtautību folkloras vākšana Latviešu folkloras krātuvē no 1926. līdz 1929. gadam: vākšanas norise, diskusija un sociālais konteksts	Sigita Ignatjeva Vēsture, izdoma un skatpunkts Artura Henriņa romānos
13.30–13.50	Moreno Bonda Fibonacci in Dante's Comedy: Interdisciplinary Challenges in Medieval Literature Analysis / Fibonači Dantes komēdijā: starpdisciplinārie izaicinājumi viduslaiku literatūras analīzē	Dārta Ceriņa Latvijas teātra pārmaiņu semiotizācija un izmaiņu topogrāfijas modelējumi	Arta Krūze Lībiskā dialekta un vidus dialekta kursisko izlokšņu atspoguļojums akadēmiskajos izdevumos „Latviešu tautasdziesmas”	Karīna Krieviņa Kultūrvērtību un personību skicējumi Noras Kalnas dzejas un īsprozas krājumā „Sliekšņi”
13.50–14.10	Jurgita Macijauskaite-Bonda (<i>Jurgita Macijauskaitė-Bonda</i>), Laima Anglickiene (<i>Laima Anglickienė</i>) Šiuolaikinio vaikų folkloro tyrimų tendencijos Lietuvoje / Mūsdienu bērnu folkloras pētījumu tendences Lietuvā	Lauma Mellēna-Bartkeviča Teātra un postpatiesības problemātika Alvja Hermaņa iestudējumā „Vēstures izpētes komisija”	Justīne Jaudzema Ģeotelpiskā izpēte autobiogrāfisko materiālu analizēšanai: Elizabetes Bušas atmiņu piemērs	Inese Aide Uzticīga jūrai, mīlestībai un Ventspilij
14.20–14.40	Arūns Vaicekauskis (<i>Arūnas Vaicekauskas</i>) Etninēs kultūros ugdymas Lietuvos mokyklose: siekiai ir rezultatai / Etniskās kultūras audzināšana Lietuvas skolās: mērķi un rezultāti		Elīna Gailīte Tautas deju definēšanas problemātika mūsdienās Latvijā	Sandra Okuņeva Kurzemes reprezentācija Andras Manfeldes grāmatās bērniem
14.40–14.50	Jautājumi un diskusija			
14.50	Konferences noslēgums (2. stāva vestibils)			
15.30	Ievas Ančevskas monogrāfijas „Latviešu dziedāšanas tradīcija” atvēršana (227. telpa)			

Referātu anotācijas /abstracts

Inese Aide, Mg. philol. (ineseaide@inbox.lv)

Rakstnieka Herberta Dorbes muzeja vadītāja

Uzticīga jūrai, mīlestībai un Ventspilij

Ventspilniece Jana More (1939–2004) literatūrā sevi pieteica ar dzejoļu grāmatu „Jūras rudzi” (1967). Līdz tam bijis ilgs autores radošo meklējumu laiks, konsultēšanās un sarakste ar Mirdzu Ķempi, Jāni Sudrabkalnu, Cecīliju Dineri. Ventspilnieki saka, ka J. More ir jūras dzejniece. „Jūs domājat, ka jūrās ir ūdens?” jautā dzejniece un pati arī atbild – „Nē, tā ir mīlestība.” Otrajā J. Mores dzejoļu krājumā „Sniegpulkstenīšu migla” (1972) ir gan jaunības romantiskā jūsma, gan jau nobrieduša cilvēka pasaules skatījums. Krājumā „Jūrniekrozes” (1977) dominē jūrasbraucēju mājās gaidītāju domas, jūtas, pārdzīvojumi. Krājumā „Diānas loks” (1982) autore kavējas bērnības atmiņās, bet kopnoskaņa skumjāka nekā iepriekš. Grāmata „Jāņuguns” (1990) veltīta dzejnieces vīra, kapteiņa Jāņa Mihelsoņa, piemiņai. Tajā dzejniece pirmo reizi piemin Dievu un pārstāj rakstīt laicīgo dzeju. Pavisam pieci dzejoļu krājumi pieaugušajiem, viens – bērniem.

Ieva Ančevska, Dr. philol. (ieva.ancevska1@gmail.com)

Liepājas Universitātes Kurzemes Humanitārā institūta pētniece

Pateicības atainojums folklorā psiholoģiskā kontekstā

Referātā pētīts pateicības un ar to saistīto norišu atainojums latviešu folklorā. Pateicība skatīta psiholoģiskā kontekstā, salīdzinot folkloras pausto attieksmi ar mūsdienās vērojamo. Mūsdienu psiholoģijā pateicībai tiek pievērsta arvien lielāka uzmanība, jo tās izpausmes saistītas ar pozitīvu emociju veidošanu un dzīves kvalitātes uzlabošanu. Psihoterapijas pētījumi apliecina, ka pateicībai ir liela nozīme cilvēka garīgajā veselībā. Arvien biežāk psihoterapeiti uzsver pateicīgas un atzinīgas attieksmes potenciālu vispārējās veselības veicināšanā. Arī latviešu folklorā pateicība parādās kā viena no būtiskām savstarpējo attiecību vērtībām. Līdzīgi kā mūsdienu psiholoģijā arī tautas dzīvesziņā uzsvēta pateicības nozīme dzīves kvalitātes uzlabošanā.

Darius Antanavičius, Dr. (d.antanavicius@gmail.com)

Lietuvos istorijos institutas, vyrens. mokslo darbuotojas

Panegyricus in excidium Polocense (Padua, 1580): solving the author's identity enigma

The report deals with a book under the title Panegyricus in excidium Polocense published by Basilius Hyacinthus Vilmensis in Padua (Italy) in 1580. The book was dedicated to the recapture of the city of Polotsk (*Полоцк* in Belarusian) by Stephen Báthory, King of Poland and Grand Duke of Lithuania, in 1579. The author concealed his real identity under the name Basilius Hyacinthus Vilmensis. The objective of the report is to attempt to reveal the true name of the author.

Sigita Astikienė (sigita.astikiene@vdu.lt)

Vytauto Didžiojo universitetas Humanitarinių mokslų fakultetas Etnologijos krypties doktorantė

Tradiciju puoselējimas ir kūrimas: bibliotekininku bendruomenės atvejis

Bibliotekininkai, kaip ir kiti kultūros darbuotojai, aktyviai dalyvauja kiekvienos vietovės kultūriniame gyvenime, taip prisidedami prie miesto įvaizdžio ir tapatybės kūrimo. Bibliotekininkai – bendruomenė, turinti šios profesijos narius vienijančią bendriją, profesinius leidinius, etikos kodeksą ir kitus juos jungiančius veiksnius. Be šių oficialių aspektų bibliotekininkus jungia ir bendros kūrybinės veiklos, glaudūs tarpusavio santykiai, profesinės, kalendorinės ir asmeninės šventės, saviti papročiai ir ritualai. Pranešime siekiama atskleisti bibliotekininkų profesinės grupės tarpusavio socialinius ir kultūrinius ryšius, pristatomas šios bendruomenės gyvavimas ir veikimas nuo XX a. aštuntojo dešimtmečio iki dabartinių dienų.

Agata Babina, Mg. hum. (agata.babina@liepu.lv)

Liepājas Universitātes Humanitāro un mākslas zinātņu fakultātes lektore

Bibliskā intertekstualitāte spāņu mikroastā

Referāta mērķis ir izcelt intertekstualitāti kā vienu no būtiskākajām pazīmēm mūsdienu spāņu mikroastā, īpaši liekot uzsvāru uz bibliskā intertekstualitātes piemēriem un to analīzi minētajā prozas žānrā. Referātā apskatītas dažādas intertekstualitātes stratēģijas mūsdienu daiļliteratūrā, veidojot bibliskā intertekstualitātes klasifikāciju un izceļot piemērus tādu spāņu valodā rakstošo autoru kā Migela Miura (*Miguel Mihura*), Marko Denēvī (*Marco Denevi*), Huana Pedro Aparisijo (*Juan Pedro Aparicio*) Hosē Marijas Merino (*José Maria Merino*) un citu autoru daiļradē.

Rita Balsevčiūtē, II kurso doktorantē (rita.balse@gmail.com)

Klaipēdos universiteto doktorantē

Liaudies medicina senuose (15–18 a. pr.) Lietuvos rašytiniuose šaltiniuose: religinio aukojimo rituale aukos perdavimo dievams refleksijos 20–21 a. užkalbėjimuose, tikėjimuose

Norint suprasti liaudies medicinos, ypač medicininės magijos, terapinių metodų kilmę ir prasmę, būtina iširti 15–18 a. pr. rašytinius šaltinius, kurie teikia duomenų apie senąją baltų religiją. Darbo tikslas: apžvelgti žinias apie liaudies mediciną (religinius aukojimus terapiniais ir kt. tikslais) 15–18 a. pr. Lietuvos rašytiniuose šaltiniuose: nustatyti žinių refleksiją 20–21 a. užkalbėjimuose, burtuose, tikėjimuose. Darbo objektas: 15 m – 18 a. pr. rašytiniai šaltiniai, kuriuose randamos liaudies medicinos žinios (žinių fragmentai). Tyrimo metodai: lyginamasis, analitinis, interpretacinis.

Gabija Bankauskaitė, Dr. (gabija.bankauskaite@knf.vu.lt)

Vilniaus universiteto Kauno fakulteto Kalbų, literatūros ir vertimo studijų instituto profesorė

Aistė Kikilaitė (aistekik@gmail.com), Lietuvių filologijos bakalaurė

Holivudo kultūros atspindžiai tarpukario Lietuvos periodikoje

Pranešime tiriami Holivudo kultūros formuoti lyčių stereotipai, atsiskleidžiantys tarpukario Lietuvos periodiniuose leidiniuose ir reklamoje (1918–1940). Tyrime apžvelgiamas modernėjančios amerikietiškosios visuomenės poveikis tarpukario Lietuvos kultūrai. Išskiriami vyriškieji ir moteriškieji stereotipai, jie ilustruojami nuotraukomis, ištraukomis iš periodinių leidinių. Analizuojamas tarpukario Lietuvoje itin populiarius Holivudo dievaitės Gretos Garbo įvaizdis, taip pat Holivudo išpopuliarintas kūno kultas, vyro stereotipai (caveman, mergišius ir džentelmenas).

Giedrė Barkauskaitė, Dr. (giedre.barkauskaite@vdu.lt)
Vytauto Didžiojo universitetas (Lietuva, Kaunas), lektorė

Tradicinė choreografija XX a. lietuvių rašytojų darbuose

Tradicinės lietuvių liaudies kultūros folkloristų aprašuose galima aptikti informacijos apie lietuvių choreografiją. Deja, dažniausiai tai trumpi, fragmentiški paminėjimai apie šį kultūros reiškinių. Papildomos informacijos ieškoma literatūros kūriniuose, XX a. rašytojų darbuose. Pranešime siekiama apžvelgti XIX a. pab.–XX a. pradžios laikotarpį aprašančių autorių tekstus, kuriuose užsimenama apie liaudies choreografinius kūrinius, apibūdinti rastą informaciją, aptarti pačių choreografinių kūrinių specifiką. Medžiaga šiam tyrimui naudota remiantis I. Simonaitytės, Vaižganto, A. Vienuolio ir kt. autorių darbais.

Krista Anna Belševica, Mg. (krista.anna.belsevica@gmail.com)
Latvijas Kultūras Akadēmijas doktorante, Izglītības un zinātnes ministrijas eksperte

Kāpēc un ko mēs (Latvijā) lasām

Divi šķietami vienkārši jautājumi – „kāpēc es lasu literatūru?” un „kāpēc es izvēlos lasīt tieši tos tekstus, kurus es izvēlos lasīt?” –, uz kuriem var būt simtiem atbilžu. Tomēr pēdējos gados, pētot Latvijas lasītājus, it īpaši grāmatu klubos, esmu novērojusi atsevišķas likumsakarības, kas nosaka, kādēļ cilvēki Latvijā izvēlas lasīt un ko viņi uzskata vai neuzskata par labu literatūru. Uz lasītāju (jeb personu, kas mācās lasīt un vēlāk turpina lasīt visu mūžu) sabiedrībā iedarbojas dažādi sociālie faktori, kuri nosaka lasīšanas paradumus un preferences. Savā prezentācijā es iepazīstināšu ar tādiem sociālajiem faktoriem kā dzimtes, nacionālideoloģiskais, kvalitātes, ekonomikas u. c., kas ietekmē un nosaka – ko, kādēļ un vai vispār mēs Latvijā lasām.

Līva Bodniece, Mg. hum. (liva.bodniece@rcmc.lv)
Rīgas Stradiņa universitātes Sarkanā Krusta medicīnas koledžas lektore

Vergilija „Eneīdas” mēģinājumi latviešu heksametros

Pētījumā salīdzināti romiešu dzejnieka Vergilija (*Publius Vergilius Maro*) eposa „Eneīda” (*Aineis*) atdzejojumi latviešu valodā. Salīdzinājuma mērķis ir izpētīt romiešu eposa latviskošanas attīstības gaitu, sākot ar pirmajiem publicētajiem tulkojumiem. Pētījumā aplūkoti Matīsa Siliņa (1885), Jāņa Sudrabkalna (1918), Leonarda Latkovska (1935), Augusta Ģiezena (1952, 1970) un Jāņa Legzdiņa (1954) atdzejojumi. Atdzejojumu tekstu analizē salīdzināti trīs elementi – personvārdu atveide, heksametra pantmēra uzbūve un labskanība, satura t. i. romiešu reāliju, kultūrvides latviskošana.

Moreno Bonda, PhD (moreno.bonda@vdu.lt)
Lecturer at Department of Foreign Languages, Literature and Translation Studies, Vytautas Magnus University

Fibonacci in Dante’s Comedy: Interdisciplinary Challenges in Medieval Literature Analysis

The investigation of Medieval literature poses a number of challenges even to native speaker critics and researchers, mainly, because of the (in-)capability to recognize the dense networks of interdisciplinary references typical of writers whose *forma mentis* led them to perceive the divine in everything: from the shape of the continents to mathematical formulas. In this presentation, the author analyses Dante Alighieri’s *Divine Comedy* references to the celebrated mathematician Leonardo Fibonacci (1170–1242). Firstly, several veiled citations of the mathematician’s cogitations will be deciphered and illustrated. Subsequently, the author will attempt an interpretation of the reasons for these mathematical quotations in a literary text.

Finally, the case studied will be adopted as a model to illustrate how cognitive linguistics principles could be employed to investigate literary texts (as an example, to recognise mathematical formulas expressed in a verbal and non-symbolic notation).

Raimonds Briedis, Dr. philol. (raimbriedis@inbox.lv)

Latvijas Kultūras akadēmijas profesors

Latvietis humānisma Rīgas ainavā: padomju kino versija

Kinofilmas „Vella kalpi” (1970) sākumā gada skaitļa vietā atskan „tūkstoš seši simti ..” un divi lielgabala šāvienu. Pieņemot scenāriju, tiek izteikta iebilde pret konkrētu gada skaitli, tāpat – nenosauktiem jāpaliek abu Rīgas atslēgas tīkotāju – zviedru un poļu – armiju vārdiem, to karogiem – neparādītiem. Protams, filma ir tikai vēstures notikuma stilizācija un tās pamatā ir Rutku tēva (Arveda Mihelona) romāna „Trīs vella kalpi” (1934) motīvi. Rutku tēvs savukārt min konkrēti – 1621. gadu, romāna fonam izmantojot kultūrvēsturiskas detaļas no vēlīnā Rīgas humānistu darbības laika. Paradoksāli, bet stilizētā kostīmkomēdija ir viens no darbiem padomju laika masu kultūrā, kas veido saikni gan ar 20. gs. 20.–30. gadu interesi par 16./17. gadsimtu, tostarp, pētījumiem par Rīgas humānistiem, gan turpina veidot priekšstatu par latvisko Rīgas iedzīvotāju daļu.

Giedrė Buivyte, Dr. (giedre.buivyte@gmail.com)

Junior Researcher at the Institute of Lithuanian Literature and Folklore

The Manifestations of Fate in Medieval Germanic Poetry and Lithuanian Folk Songs

Mythic motifs and archetypal imagery of traditional oral poetry are conveyed by means of poetic grammar (alliteration, kennings, epithets, etc.). The methodology employed in the paper combines comparative Indo-European poetics and hermeneutic interpretation. The paper focuses on the motifs of the poetic narrative that encode the archetypal image of the goddess(es) of fate in the Germanic and the Baltic tradition. In the “Poetic Edda”, the archetypal image of Norns is investigated to disclose their connection to life, destiny, and death. The archetypal image of Norns is transformed in “Beowulf”, wherein Wyrd, the anthropomorphic fate, is introduced in the context of heroic narrative. In Lithuanian folk songs, the archetypal image of the goddess Laima is analysed in relation to the wedding narrative. The poetic grammar reveals the prototypical characteristics of Norns, Wyrd, and Laima, and presents them as an integral part of the Indo-European mythological system.

Ieva Bukša, Mg. philol. (ievabuksa13@gmail.com)

Rakstniecības un mūzikas muzeja kultūras pasākumu organizatore/projektu kuratore

Mūzikas un literatūras sintēze Ingas Žoludes garstāstā „1904”

Mūzika ir zīmīga latviešu identitātes un kultūras sastāvdaļa. Starpdisciplināru pētījumu aspektā tā saskaras ar glezniecību, arhitektūru, medicīnu, gastronomiju un, protams, arī literatūru. Referāta mērķis ir apzināt un aktualizēt mūzikas un literatūras mijiedarbības jautājumus. Referātā sniegts ieskats mūzikas un literatūras pētniecības jautājumu teorētiskajā materiālā, ieskicēti mūzikas analīzes principi literāros tekstos, kā arī praktiski veikta I. Žoludes garstāstā „1904” analīze. Tajā raksturota laiktelpa, naratīvs, tēli, teksta kompozīcija un mūzikas izmantojums. Nosauktas un skaidrotas ar mūziku saistītas atsauces – jēdzieni, simboli, tēmas, motīvi, nosaukumi, autori, muzikāli valodiskas references u. tml. Aktualizēta mūzikas un literatūras kā starpdisciplināras jomas problemātika, kā arī noskaidrotas mūzikas un literāra teksta attiecības – līdzības un atšķirības, izpausmes veidi un funkcijas.

Vigmantas Butkus, Dr. hum. (vigmantas.butkus@gmail.com)

Lietuviešu literatūras un folkloras institūta vadošais pētnieks

Kaža Binča „Vējgrāblis” un Aleksandra Čaka „Pilsētas zēns” kā lietuviešu un latviešu modernisma programmas: salīdzināmā analīze

Referātā tiks analizēti Kaža Binča (*Kazys Binkis*, 1893–1942) dzejolis „Vējgrāblis” (*Vējgrāblis*, 1923) un Aleksandra Čaka dzejolis „Pilsētas zēns” (1929). Abi dzejoļi traktējami kā savdabīgas lietuviešu un latviešu literatūras modernisma programmas, kas salīdzināmas visos būtiskākajos aspektos: 1) cilvēka un pasaules koncepcijas; 2) attieksmes pret agrākajiem literārajiem virzieniem; 3) žanra, kompozīcijas, izteiksmes līdzekļu utt.

Dārta Cerīna, Bc. art. (cerina.darta@gmail.com)

Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskā pētniecības centra zinātniskā asistente

Tartu Universitātes semiotikas programmas maģistrantūras studente

Latvijas teātra pārmaiņu semiotizācija un izmaiņu topogrāfijas modelējumi

Artura Danto un Jurijs Lotmana semiosfēras principus var attiecināt uz mūsdienu Latvijas teātra veselumu – struktūru, kurā pēdējos gados vērojamas dažādas pārmaiņas: 2017. gada rudenī nodibināta teātra trupa *Kvadrifrons*; 2018. gadā ar Jaunā Rīgas teātra aktieru kursa uzņemšanu Latvijas Kultūras akadēmijā Alvis Hermanis konsekventāk pievērsies izrāžu iestudēšanai Latvijā; 2019. gada rudenī Dž. Dž. Džilindžers atstājis Dailes teātra mākslinieciskā vadītāja pozīciju; 2020. gada janvārī par šī teātra vadītājiem kļuvuši Juris Žagars un Viesturs Kairišs; nesēnākais notikums – Elmārs Senkovs ar domubiedriem dibinājis teātra kompāniju *Esarte*. Referāta mērķis ir piešķirt minētajiem pārkārtojumiem teorētisko modelējumu un pašaprakstu, kritiski izvērtējot identitāšu veidošanās formālismu. Vai, mainot strukturālo piederību un māksliniecisko identitāti, iespējamas izmaiņas arī pašos mākslinieciskajos tekstos?

Agnė Cesiulė, Mg. (agne.cesiule@vdu.lt)

Vytauto Didžiojo universitetas, filologijos doktorantė

Nacionalinīs literatūros premijos svoris: Salomėjos Nėries atvejis

Iš mikroistorinīs perspektyvos žvelgiama į 1938 m. Valstybinīs literatūros premijos skyrimą lietuvių poetei Salomėjai Nėriai už poezijos rinkinį „Diemedžiu žydėsiu”. Keliamas ir šioms dienoms aktualus socialinis premijų skyrimo klausimas – ne tik kokiam kūriniui, kokiais argumentais besiremdama ir iš kokių narių sudaryta komisija skyrė valstybinę premiją, ar kaip į premijos skyrimą reaguoja laureatas, tačiau ir tai, kas vyksta po premijos skyrimo – koks pokytis įvyksta „literatūros lauke” (P. Bourdieu sąvoka), kokio atsako jame sulaukia autorius ir jo kūryba, kokį poveikį laimėjimas daro asmeniniam gyvenimui. Remiamasi kultūros sociologo James F. English knyga „Economy of Prestige”.

Ausma Cimdiņa, Dr. philol. (ausma.cimdina@lu.lv)

Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes profesore

Rīgas humānistu motīvs Roalda Dobrovenska romānā „Magnus, dāņu princis”

Roalda Dobrovenska romāns „Magnus, dāņu princis” tapis krievu valodā, latviski publicēts 2004. gadā Talrida Ruļļa tulkojumā. Tas ir savdabīgs romāns – pētījums, kura vēstījuma galveno saturu veido Livonijas kara notikumi Latvijas teritorijā, kur krustojas vācu, dāņu, krievu politiskās intereses,

bet kā viens no kultūrvēsturiski nozīmīgākajiem caurviju motīviem tajā parādās Rīgas humānistu darbība. Romāns pētnieciski saistošs gan žanriskās ievirzes ziņā, gan tajā skartās tematikas un problemātikas mūsdienīgumā.

Pauls Daija, Dr. philol. (pauls.daija@gmail.com)

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta vadošais pētnieks

Kārlis Hūgenbergers latviešu literārās kultūras vēsturē 19. gadsimta pirmajā pusē

Analizēta latviski rakstošā vācbaltiešu literāta Kārļa Hūgenbergera (1784–1860) nozīme latviešu literārās kultūras transformācijās 19. gadsimta 20.–50. gados. K. Hūgenbergers bija viens no izcilākajiem latviešu atdzejotājiem, kas baudīja augstu reputāciju kā labākais latviešu valodas pratējs starp vācu mācītājiem. Latviešu literatūras vēsturē viņš bija pirmais J. V. Gētes atdzejotājs, Veimāras klasikas darbu tulkotājs, krievu literatūras (I. Krilova darbu) tulkojumu ievadītājs latviešu rakstniecībā, arī vairāku latviešu valodniecībai veltītu studiju autors. Kontekstā ar mūsdienu pētījumiem par tautas apgaismību referātā tiks piedāvāta jauna interpretācija par K. Hūgenbergera literārā mantojuma vēsturisko nozīmi un aktualitāti mūsdienās. Uzmanība veltīta līdz šim mazāk pētītiem vai vispār nepētītiem K. Hūgenbergera nublicētajiem rokrakstiem un atmiņām, kas glabājas LU Akadēmiskajā bibliotēkā un Latvijas Nacionālajā bibliotēkā.

Daiva Dapkutė, Dr. (daiva.dapkute@vdu.lt)

Vytauto Didžiojo universiteto Lietuvių išeivijos institutas; mokslo darbuotoja

Žinomas ir nežinomas Greimas: Algirdo Juliaus Greimo vaidmuo išeivijos politinėje rezistencinėje veikloje

Pranešimas bus skirtas pristatyti mažiau visuomenei pažįstamą Algirdo Juliaus Greimo gyvenimo laikotarpį, jo dalyvavimą lietuvių išeivijos politinėje rezistencinėje veikloje. Pirmieji penkeri (1945–1950 m.) Paryžiuje praleisti pokario metai išsiskiria itin aktyviu Greimo dalyvavimu pogrindžio veikloje, jis aktyviai įsijungia į išeivijos liberaliojo sparno pogrindžio organizacijų veiklą, tampa vienu pagrindinių rezistencinės veiklos planuotoju bei projektuotoju išeivijoje.

Inguna Daukste-Silasproģe, Dr. philol. (inguna.daukste@lulfmi.lv)

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta vadošā pētniece

Starp pagātni un tagadni: Gunara Janovska prozas šķautnes

Gunars Janovskis (1916–2000) ir latviešu rakstnieks, kura literārais talants uzplauka un pilnveidojās, dzīvojot trimdā Lielbritānijā. Daiļrades būtiska iezīme ir reālistisks Latvijas vēsturisko krustpunktu tēlojums – vācbaltiešu aizbraukšana, Baigais gads, Otrais pasaules karš, leģionāru liktenis un svešuma (bēgļu/trimdas) laiks, kas precīzi un emocionāli spēcīgi atklāts cilvēku raksturos, likteņos un vides tēlojumā. Tikpat būtiski rakstniekam bijis tēlot Latvijas laikā pieredzēto, iezīmējot vietas piederību – Bolderāju, Daugavgrīvu, Jēkabpili, jaunības laika Rīgu. Spēcīgu līniju veido piederības meklējumi Anglijā. Balstoties vairāku G. Janovska prozas darbu tekstos, kā arī latviešu trimdas prozas kontekstos, referātā aplūkots rakstnieka un viņa literāro varoņu dzīves laika izjūta, vietas piederības meklējumi, kas reizēm kļūst par labirintiem bez izejas.

Elīna Drulle, Mg. (elina.drulle@gmail.com)

Latvijas Universitātes doktorante, Rakstniecības un mūzikas muzeja izstāžu kuratore, kultūras pasākumu organizatore

Problēmjaudājumi, pētot mūsdienu autorus

Referātā aplūkoti sastopamie problēmjaudājumi, pētot mūsdienu autorus. Īpaša nozīme pievērsta Noras Ikstenas daiļradei. Referātā izkristalizēsies vairāki aspekti, piemēram: 1) es un autors; 2) kā autors apspoguļo tieši manu laiku; 3) kā pētīt autoru, ja nav laika distances, atšķirībā no literatūras klasiķiem, uz kuriem varam atskatīties vēsturiskajā kontekstā. Aplūkoti arī mūsdienu autoru ietekmes avoti un tas, kā autori ietekmē citus vēl jaunākus mūsdienu autorus. Bieži, analizējot mūsdienu autorus, nespējam distancēties no autora biogrāfijas faktiem un saviem stereotipiem; referātā aplūkots arī šis problēmjaudājums.

Madara Eversone, Mg. philol. (madara.eversone@lulfmi.lv)

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētniece

Komunistiskās partijas kontroles mehānisms Latvijas Padomju rakstnieku savienībā: Žaņa Grīvas piemērs

Līdztekus Latvijas Padomju rakstnieku savienības pirmajam sekretāram tikpat nozīmīgs bija Komunistiskās partijas pirmorganizācijas sekretāra amats, kura galvenais uzdevums bija kontrolēt partijas politikas realizēšanu un ideoloģiskā darba līmeni. Visi svarīgie Rakstnieku savienības valdes lēmumi bija jāsapasme ar partijas pirmorganizācijas sekretāru, kurš vienlaikus bija arī Rakstnieku savienības sekretariāta loceklis. Referātā aplūkoti Rakstnieku savienības Komunistiskās partijas pirmorganizācijas sekretāra uzdevumi, kā arī pētīts Komunistiskās partijas un Rakstnieku savienības partijas pirmorganizācijas sekretāra sadarbības mehānisms, kā piemēru aplūkojot rakstnieka Žaņa Grīvas profesionālo darbību Latvijas Padomju rakstnieku savienības Komunistiskās partijas pirmorganizācijas sekretāra amatā. Līdztekus aktualizēta arī šā gada jubilāra – rakstnieka Ž. Grīvas personība.

Ilze Folkmane, Mg. philol. (i.folkmane@gmail.com)

Latvijas Universitātes mākslas zinātņu doktorante, AS „Printful” mārketinga projektu vadītāja

Nacionālās identitātes izpausmes režisora Elmāra Seņkova izrādē „Pūt, vējiņi!” globalizācijas laikmeta kontekstā

Mūsdienu globālajā laikmetā zudušas daudzas robežas, līdz ar to mainījušās arī sabiedrības ierāžas un dzīvesveids, t. sk. tas, kā cilvēki veido un uztver nacionālo identitāti. Mainījies arī tas, kā uztveram un ko gūstam no teātra, kurš kā nozīmīga tautas kultūras dzīves daļa vienmēr formējis mūsu nacionālo identitāti. Šajā referātā Elmāra Seņkova izrāde „Pūt, vējiņi!” (2018, Latvijas Nacionālais teātris) analizēta tieši šādā kontekstā – kā izrādē parādās un tiek vērtētas nacionālās identitātes izpausmes, ņemot vērā Latvijā valdošās globalizācijas tendences.

Elīna Gailīte, Mg. hist. (e.gailiite@gmail.com)

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta LFK zinātniskā asistente

Tautas deju definēšanas problemātika mūsdienās Latvijā

Latviešu tautas dejas izsenis uzskatītas par būtisku latviskās kultūras simbolu un nacionālās identitātes izteicēju. Vēsturiski dažādu politisko režīmu ietekmē tautas dejas ir pārmainījušās, tās pielāgojušās laikam un telpai, līdz šī brīža situācijai, kurā ar tām tiek saprastas gan uz skatuves dejojās tautas dejas, gan tā sauktie danči. Šobrīd publiskajā telpā iespējams konstatēt tādu konceptus kā, piemēram, tautas dejas, etnogrāfiskā dejas, autentiskā dejas, tradicionālā dejas, folkloras dejas, tautiskā dejas, tautas deju apdare, laukuma dejas, folkbalets u. c. Aptaujā, kas veikta 2019. gadā, iezīmējas, ka dejojāji skatuves tautas dejas uzskata par tautas dejām, turklāt nereti viņiem šī deju nošķiršana nav būtiska. Referāta mērķis ir konstatēt un raksturot problemātiku, kas šobrīd sastopama Latvijas kultūrtelpā, kur tautas deju definēšana rada saspīlējumus publiskajā telpā, neviennozīmīgus viedokļus dejojāju vidū.

Nana Gaprindashvili, professor; **Nino Tsereteli**, assoc. professor (nino.tsereteli@tsu.ge)
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Translatability and Poetic Translation (On the material of the Russian translations of Galaktion Tabidze's poetry)

The characteristic feature of the translators of Galaktion Tabidze's poetry is the difficulty of overcoming the subjectivism, which may stipulate the possibility of the creation of a new poem, which greatly differs from the translation. A word-by-word interpretation must be of the highest level, enriched with commentaries indicating peculiarities of a text, mood, rhythm of a poem, rhyme, etc. A lot of interesting interpretations are among the translations of Galaktion's poems. The Georgian reader looks for the color, music, and poetic images in the interpretations of Galaktion's poetry, which is distinguishable due to a variety of translations. Every new interpretation represents new facets of an original. Parallel translations allow us to make a comparison and evaluate the complete one, which approximates to an original. The beginning of the 60s of the 20th century was a very fruitful period of the translation of the Georgian poets, and Galaktion's poetry raised a special interest.

Ieva Garda-Rozenberga, Dr. philol. (ieva.garda@gmail.com)
Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētniece

Vieta(s) un dzīve(s) līdzās Rīgas brīvostai

LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts ar LZP atbalstu uzsācis pētījumu projektu „Dzīve līdzās ostai: ekonaratīvi, vietējā vēsture un vides aktīvisms Daugavas lejtecē”. Tā mērķis ir pētīt Rīgas ostai kaimiņos mītošo kopienu – Mangaļsalā, Kundziņsalā, Bolderājā un Vecmīlgrāvī – dzīvi un stāstus. Apvienojot vides un mutvārdu vēstures pieejas, kas drīzāk vedina runāt par tādu virzienu kā vides mutvārdu vēsture (*environmental oral history*), tiek skatīti jautājumi: kā cilvēki dzīvo līdzās ostai? kādas ir iedzīvotāju attiecības ar vidi un vides kvalitāti? kādas pārmaiņas skārušas ostas kaimiņapkaimes un kādas pēdas tās atstājušas cilvēku pieredzē? kāds ir vietējo kopienu vides aktīvisma un stāstījumu repertuārs? Tiek pētīta arī korelācija starp vidi, atmiņu un stāsta naratīvajām konstrukcijām, kas ļauj pilnīgāk izprast, kā kultūras un individuālā atmiņa un pieredze veido cilvēka mijiedarbību ar vairāk nekā cilvēku pasauli (*more-than-human world*).

Ingars Gusāns, Dr. philol. (ingars.gusans@rta.lv)
Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas vadošais pētnieks

Latvijas metālmūzikas grupu albumu nosaukumu poētika

Pēdējā desmitgadē ir iznākuši vairāk nekā 100 albumu, kas ir attiecināmi uz metālmūziku un apliecina šī stila vietu latviešu populārajā mūzikā. Lai arī visos laikos ir bijusi raksturīga dažādu robežu pārkāpšana, tomēr gan mūzikas, gan albumu noformējuma, gan lirikas pamatā vienmēr ir diezgan stabila tradīcija, tas attiecas uz arī uz albumu nosaukumiem. Pētījuma mērķis ir aplūkot pēdējās desmitgades Latvijas metālmūzikas grupu albumu nosaukumus un raksturot tos, konstatējot metālmūzikas tradīcijai kopīgo un atšķirīgo, un varbūt pat lokālo.

Zanda Gūtmane, Dr. philol. (gutmanezanda@gmail.com)
Liepājas Universitātes Humanitāro un mākslas zinātņu fakultātes profesore

Žurnāla „Inostrannaja literatura” rezonanse latviešu literārajā telpā Atkušņa laikā

Referātā pievērsta uzmanību vienam no brīvdomīgākajiem izdevumiem PSRS – „Inostrannaja literatura” (‘Ārzemju literatūra’), kas tiek izdots kopš 1955. gada, un tā popularitātei visā Padomju Savienības teritorijā, tostarp, Latvijā. Žurnāla „Inostrannaja literatura” un tā publikāciju regulārais apskats literārajā periodikā Latvijas PSR (izdevumos „Literatūra un Māksla”, „Karogs”) un pat reģionālajā presē liecina par šī izdevuma nozīmību un īpašo lomu ne tikai latviešu literatūras attīstībā un socreālisma dekanonizācijas procesos politiskā Atkušņa laikā, bet arī iezīmē ievērojamus „dzelzs priekšvara” pārrāvumus, uzskatāmi parādot vairāku ideoloģiski klaji neatbilstošu literāru tekstu klātesamību padomju literārajā telpā.

Anita Helviga, Dr. philol. (anita.helviga@liepu.lv)

Liepājas Universitātes Kurzemes Humanitārā institūta pētniece, Liepājas Universitātes Humanitāro un mākslas zinātņu fakultātes docente

Stilistiskās figūras – Nacionālās enciklopēdijas šķirkļu izraisītie jautājumi

Nacionālajā enciklopēdijā (*enciklopedija.lv*) ar 2019. gada vasaras mēnešu datējumiem ir pieejami Ievas Fībigas sagatavotie šķirkļi par stilistiskajām figūrām. Kopskaitā 22. Atrodama informācija gan par tādām ļoti plaši lietotām un labi zināmām figūrām kā anafora, epifora, asonanse, aliterācija, konsonanse, gan arī par mazāk pazīstamām figūrām (hiperbatons, izokolons). Katrā šķirklī dots pavisam īss termina nosauktā jēdziena skaidrojums, daudz plašāks ir „Jēdziena pielietojuma vēsture” un „Jēdziena pielietojuma” izklāsts. Ir dots arī virsjēdziena – stilistiskās figūras – skaidrojums. Taču pārāk maz uzmanības veltīts tipoloģijas jautājumiem, tikai pieminēts, ka stilistiskās figūras iedalāmas retoriskajās figūrās un atkārtojuma figūrās. Šie un vēl citi jautājumi, kas radušies, izpētot šķirkļus Nacionālajā enciklopēdijā, skatīti šajā referātā.

Sigita Ignatjeva, Mg. philol., Mg. hum. (sigita.ignatjeva@liepu.lv)

Liepājas Universitāte Humanitāro un mākslas zinātņu fakultātes lektore

Vēsture, izdoma un skatpunkts Artura Henriņa romānos

Vēsturnieks un rakstnieks Arturs Henriņš ir pazīstams ar saviem vēsturiskajiem romāniem, kuros latviešu literatūrā salīdzinoši reti izmantotā veidā apvienota dokumentalitāte un autora fantāzija. Lai gan romāni visbiežāk rakstīti pirmajā personā, stāstītāja skatpunkta vietā tajos bieži dominē autora skatpunkts. Referātā analizētas minēto vēstījuma sastāvdaļu un kompozīcijas attieksmes un maiņas gan „Smilšu kalnu” sērijas, gan citos A. Henriņa vēsturiskajos romānos.

Justīne Jaudzema, Mg. art. (just.jau@gmail.com)

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta LFK zinātniskā asistente

Ģeotelpiskā izpēte autobiogrāfisko materiālu analizēšanai: Elizabetes Bušas atmiņu piemērs

Latviešu folkloras krātuves (LFK) paspārnē 2018. gadā sāka veidot Autobiogrāfiju krājumu, kura veidotāji par savu mērķi ir izvirzījuši šo materiālu apzināšanu, krāšanu un izpēti. Gan indivīdi, gan dažādas institūcijas tiek aicinātas papildināt šo krājumu ar dienasgrāmatām, dzīvesstāstiem un atmiņām. Šajos materiālos atrodami stāstījumi, sākot no 20. gs. sākuma līdz pat mūsdienām; nereti tie saistāmi ar ceļošanu un sniedz interesantu priekšstatu par plašu ģeogrāfisku reģionu kādā noteiktā laika periodā konkrēta indivīda skatījumā. Priekšlasījuma mērķis ir pievērsties cilvēka atmiņu pierakstīšanai un to atainojumam, īpašu uzmanību veltot telpas un apstākļu maiņas atspoguļojumam atmiņās, kuras pierakstītas atrodoties ceļā. Šajā

referātā apskatītas Elizabetes Bušas atmiņas par 1915. gadu, kad autore ar ģimeni devās bēgļu gaitās. Teksta analizē izmantoti LFK digitālajā arhīvā pieejamie kartēšanas rīki un digitālo humanitāro zinātņu pētniecības metodes.

Dita Jonīte, Mg. philol. (dita.jonite@gmail.com)

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta zinātniskā asistente

Horeogrāfija vai dzīvā scenogrāfija? Dejotāju koris Latvijas Nacionālā teātra iestudējumā „Pūt, vējiņi!”

Ne tikai eksperimentālajā telpā, bet arī valsts lielajos repertuārteātros nereti top uzvedumi, kuru radīšanas procesā bijusi intensīva radošās grupas savstarpējā sadarbība. Un pat gadījumos, kad tiek iestudēta klasika un it labi zināmi režisora, scenogrāfa, horeogrāfa, kā arī citu mākslinieku mērķi, uzdevumi un funkcijas, ir gandrīz neiespējami nošķirt katra atsevišķā līdzradītāja personīgo ieguldījumu. Ļoti daudz jaunu un oriģinālu risinājumu iespējams konstatēt Latvijas Nacionālā teātra iestudējumā „Pūt, vējiņi!” (2018, rež. E. Seņkovs, scenogr. Monika Pormale). Nekad iepriekš Latvijas teātra iestudējumā uz skatuves nav bijis tik liels dejotāju koris, nekad iepriekš teātra iestudējuma kontekstā nav tik daudz runāts par dzīvo scenogrāfiju. Savā priekšlasījumā centīšos atklāt un analizēt to iestudējuma slāni, kas saistāms ar horeogrāfiju. Tā ir būtiska visa uzveduma un arī dzīvās scenogrāfijas komponente, ko veidojuši Agate Bankava un Jānis Purviņš.

Aušra Jurgutienė, PhD (ausra.jurgutiene@gmail.com)

Senior Researcher at the Institute of Lithuanian Literature and Folklore

The Impact of Deconstruction on Lithuanian Literary Criticism

This paper discusses how deconstruction came to Lithuanian literary criticism and how it spread during the three decades after independence. Deconstruction approached Lithuanian literary criticism in two ways. One was the reception of deconstruction by Lithuanian philosophers, while the second was the translation of seminal deconstruction texts, which influenced literary scholars as well. There are three tendencies in the formation of deconstructive discourse relevant here: 1) the interpretation of general theoretical concepts of deconstruction, 2) searching out the deconstructive features in literary works, 3) discussing the chrestomathic and structuralist interpretations of the literary works. In summary, although deconstruction was not adopted massively, these three discursive forms have already irrevocably entered contemporary Lithuanian literary criticism.

Benedikts Kalnačs, Dr. habil. philol. (benedikt@inbox.lv)

Liepājas Universitātes Humanitāro un mākslas zinātņu fakultātes profesors

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta vadošais pētnieks

Apsīšu Jēkabs un Rūdolfs Blaumanis: prozas motīvu un poētikas evolūcija

Referātā pievērsta uzmanība Apsīšu Jēkaba prozas analīzei un tās iespējamai saistībai ar Rūdolfa Blaumaņa daiļradi. Abu autoru literārās darbības aizsākumi 19. gadsimta 80. gados bija gandrīz vienlaicīgi, un sākotnēji lielāku ievērību izpelnījās Apsīšu Jēkabs. 1893. gadā R. Blaumanis, atskatoties uz agrīnajiem darbības gadiem rakstniecībā un atbildot uz jautājumu par sev tuvākajiem rakstniekiem, minējis Gēti, Šilleru, Dikensu, Turgeņevu un Apsīšu Jēkabu. Pēdējais ir vienīgais R. Blaumaņa šeit pieminētais latviešu autors, un, kaut gan dažādi pavedieni rakstnieka daiļrades analīzē ved atpakaļ līdz pat 18. gadsimtam un Gotharda Frīdriha Stendera darbu motīviem, no 19. gadsimta (ietverot vismaz Ansi Leitānu, Juri Neikenu, brāļus Reini un Matīsu Kaudzītes) saikne ar Apsīšu Jēkaba darbiem R. Blaumaņa agrīnajā daiļradē ir viena no visuzskatāmākajām.

Ieva Kalniņa, Dr. philol. (ieva.kalnina@lu.lv)

Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes profesore

Ārzemju literatūras tulkošanas jautājumi Raiņa un Anša Gulbja sarakstē

Raiņa un Anša Gulbja sarakste ir ilgstoša un bagātīga. Viņu abu personisko attiecību izpētei plašā pētījumā ir pievērsusies Gundega Grīnuma. Šajā referātā paredzēts skatīt, kādi jautājumi bijuši svarīgi, izvēloties tulkojumus A. Gulbja izdevniecībai. Lielākā uzmanība pievērsta laikam, kad iznāca „Universiālās sērija”, kuras redaktors bija Rainis. Priekšlasījumā skatīti izvēles motīvi, autoru vērtējumi, izdevēja un redaktora pieeja ārzemju darbu publicējumiem.

Ilze Kangro, Dr. philol. (ilze.kangro@lu.lv)

Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes profesore

Uves Telkampa romāns „Tornis” – stāsts par kādu nogrimušu valsti

Referātā analizēts Uves Telkampa romāns „Tornis”, kas iznāca 2008. gadā, iegūstot ievērojamu lasītāju un kritikas uzmanību un saņemot 2008. gada vācu grāmatniecības balvu. Romāns ir „stāsts par kādu nogrimušu valsti” (U. Telkamps), kurā atainots vesels problēmu komplekss Vācijā īsi pirms un pēc Berlīnes mūra krišanas. U. Telkampa romāns „Tornis” ir daudzslāņains, intertekstuāls un provocējošs literārs darbs, kurā ir daudz asociāciju, alūziju un simbolu; daļa no tiem tiks aplūkoti referātā.

Juris Andrejs Kastiņš, Dr. habil. philol. (juriska@latnet.lv)

Liepājas Universitātes Humanitāro un mākslas zinātņu fakultātes profesors

Hans Magnuss Encensbergers – literārās vinjetes meistars

Referātā analizēta viena no visjaunākajām H. M. Encensbergera grāmatām – „99 izdzīvošanas meistari. 20. gadsimta literārās vinjetes”, kas izdota 2019. gadā, atzīmējot dzejnieka 90. dzimšanas dienu. Referātā sniegts žanra „literārā vinjete” īss raksturojums, un atklāta tā poētikas un stila savdabība minētajā grāmatā. Īpaša vērība pievērsta vācu rakstnieku un dzejnieku (Hauptmanis, Hūha, Kolba, Dēblins, Mūzils, Feihtvangers, Behers, Fallada un daudzu citu) dzīvesceļa un izdzīvošanas, resp. sarežģīto sociālo, vēsturisko un personisko kolīziju pārvarēšanas spējām (vai arī nespējai). Humoristiski ironiskais (dažreiz arī satīriskais) skatījums atklāj lasītājam jaunas biogrāfiskās dimensijas vairāku vācu rakstnieku dzīvē.

Arnolds Klotiņš, Dr. art. (arnolaim@inbox.lv)

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta vadošais pētnieks

Mūzikas nacionālā rakstura un 20. gs. modernisma attiecību problemātika: pēckara latviešu trimdas komponistu jaunrades piemērs

Pēckara Rietumeiropā nonākušie latviešu komponisti (Jānis Mediņš, Tāivaldis Ķeniņš, Alberts Jērumis, Volfgangs Dārziņš, Longīns Akalns u. c.) sastapās ar turienes mūzikas stilistiku un estētiku, kas bija krasi atšķirīga no starpkaru Latvijā dominējušā nacionālā romantisma. Tiem, kuri vēlējās ar jaunradi nepalikāt tikai latviešu bēgļu sabiedrībā, bija nepieciešams adaptēties Rietumeiropas mūzikas novatorisma situācijā. Līdz ar to asi izvirzījās jautājums par latviski nacionālo mūzikas raksturu jaunajos stilistiskajos apstākļos. Par to tika plaši debatēti latviešu periodikā, un ar to savā jaunrades praksē saskārās katrs no minētajiem latviešu komponistiem. Minēto komponistu skaņdarbi ir atstājuši dažādus mūzikas stila novatorisma variantus un nacionālās īpatnības izpausmes, kas baudīja Rietumu sabiedrības atzinību un ir ierosmju bagāti arī mūsdienās.

Žydronė Kolevinskienė, Dr. hum. (zydrone.kolevinskiene@gmail.com)

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, direktoriaus pavaduotoja mokslo reikalams

Lietuvių egzilio literatūra: moterų kūryba vyrų kanone

Pranešimo inspiracija – 2019 m. gegužės mėn. Vilniuje vykęs pirmasis Pasaulio lietuvių rašytojų suvažiavimas, kurio metu buvo diskutuota ir apie literatūrinį kanoną – ne tik Lietuvoje, bet ir už jos ribų. Pranešimas suaktualina ir šiuolaikinius migracijos procesus bei jų refleksijas literatūroje (kuriamoje tiek Lietuvoje, tiek svetur, už Lietuvos ribų; rašomoje ne tik lietuvių, bet ir anglų kalbomis), atveria naujas moterų kūrybos skaitymo ir interpretavimo galimybes. Pagrindinė priežastis, lėmusi šį moterų literatūros (ne)kanonizacijos aptarimą, – emigracijos temomis statistiškai rašo daugiau moterų autorių. Daugiau rašančių moterų už Lietuvos ribų buvo antrojoje emigracijos bangoje (DP), daugiau moterys nei vyrai literatūriškai įprasmina savo egzilinę patirtį ir šiandien.

Milda Kontrimė, doktorantė (milda.kontrime@gmail.com)

Klaipėdos universitetas, Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas

Sveikatos kultūra XVIII a. pr. maro epidemijos fone

„Sveikatos kultūros“ apibrėžtis gali būti analizuojama skirtinguose kontekstuose: ar/kaip visuomenė suvokė kas yra sveikatos kultūra, kaip ją puoselėti? Ar mes iš viso galime kalbėti apie „sveikatos kultūrą“, „sveikatos raštingumą“ XVIII amžiuje? Šiuo pranešimu bus aktualizuojama XVII–XVIII a. sandūroje vykę visuomenės sveikatos politikos Europoje formavimosi ypatumai itin išryškinant 1709–1711 m. maro epidemijos Baltijos jūros regione atvejį. Kas labiausiai nukentėjo nuo epidemijos, ar/kaip buvo įmanoma ją kontroliuoti? Kaip į tokią epidemiją reaguotų XXI a. visuomenė?

Karīna Krieviņa, Mg. paed. (sklase@inbox.lv)

Liepājas Universitātes Kurzemes Humanitārā institūta pētniece

Kultūrvērtību un personību skicējumi Noras Kalnas dzejas un īsprozas krājumā „Sliekšņi”

Referātā skatītas Noras Kalnas (dz. 1939) īsprozas krājuma „Sliekšņi” (1984) dzejā, esejās un reportāžās atklātās dažādu tautu kultūrvērtības un personības, kam autore pievērsusi uzmanību, apmeklējot Turkmēniju, Uzbekiju, Jakutiju, Tjumeņu un Dagestānu. Viena no personībām, kura dzīvesstāstu N. Kalna ir atainojusi un īpaši izcēlusi savā krājumā, ir latvietis Jusups Gerejevs (1903–1941), īstajā vārdā Jēkabs Sirmāis. Kā vienu no īpaši nozīmīgām kultūrvērtībām dzejniece akcentējusi turkmēņu sieviešu roku darbu austrumu paklāju gatavošanā, kas ir islāma sieviešu vispārcilvēciskais pašizteiksmes veids un dvēseles atklājējs. Paklāja nozīme pielīdzināta latviešu tautasdziesmām, jo tas ir tautas gara, laikmetu filozofijas, kompozīcijas meistarības, skaistuma izpratnes, neatšifrētu ornamentu atklāsmes iespēju nesējs.

Arta Krūze, Mg. hum. (arta_kruze@inbox.lv)

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta projektu vadītāja asistente

Lībiskā dialekta un vidus dialekta kursisko izlokšņu atspoguļojums akadēmiskajos izdevumos „Latviešu tautasdziesmas”

1979. gadā tika izdots akadēmiskā izdevuma „Latviešu tautasdziesmas” 1. sējums. Līdz šim brīdim publicēti vienpadsmit sējumi, no kuriem pēdējais, plašākajam un krāšņākajam dziesmu ciklam – kāzu dziesmām – veltītais, izdots 2018. gadā. Redzams, ka augšzemnieku dialekta izlokšņu dziesmu teksti vienmēr tiek izdalīti no literārajā latviešu valodā pierakstītajiem tautasdziesmu variantiem, veidojot savu unikālo tekstu kopumu. Taču no

literārās latviešu valodas pietiekami atšķirīgas ir arī vidus dialekta kursiskās un lībiskā dialekta izloksnes, kas krājumā atspoguļotas ievērojami retāk. Balstoties uz akadēmisko izdevumu izpēti un veicot intervijas ar „Latviešu tautasdziesmu” veidotājiem, referātā analizēts, kāpēc ir izveidojusies šāda situācija: vai LFK arhīvā tiešām šo izlokšņu dziesmu tekstu ir skaitliski mazāk, vai arī tie ērtības (vai kādu citu iemeslu) labad tiek pielīdzināti literārajām dziesmu formām.

Anda Kuduma, Dr. philol. (andakuduma@inbox.lv)

Liepājas Universitātes Humanitāro un mākslas zinātņu fakultātes asociētā profesore

Liepājas Universitātes Kurzemes Humanitārā institūta pētniece

Pilsēta Jāņa Hvoinska dzejā

Referātā analizēts un izvērtēts pilsētas koncepts Jāņa Hvoinska dzejā. Uzmanība fokusēta gan uz pilsētas simboliski mītiskajiem, gan urbānajiem elementiem dzejas motīvu, tēlu un poētikas raksturojumā. Analizēti simbolisma dzejai tuvie reminiscenču poētikas aspekti. Raksturots dzejnieka paņēmiens konkrēto reālās pilsētas laiktelpu un to raksturojošos sociālos motīvus, ikdienas dzīves norises netēlot kā autonomu un pašpietiekamu realitāti, bet gan atklāt to kā kāda augstāka, pāri realitātei esoša mīta universālu kodu, ar kura palīdzību iespējams uzminēt pasaules dziļāko būtību, izprast tagadnē notiekošā sakrālo nozīmi un jēgu. Pieteiktā pētnieciskā fokusa centrā ir jaunākais dzejas krājums „Mūza no pilsētas N” (2019) salīdzinošā kontekstā ar J. Hvoinska debijas krājumu „tilts pār kanālu e” (2009), kā arī ārpuskrājumu dzeju un atdzeju.

Ruta Kurpniece, Bc. philol. (ruta.kurpniece@gmail.com)

Latvijas Universitātes zinātniskā asistente

Dzīvnieks un cilvēks Regīnas Ezeras īsprozas krājumā „Pūķa ola”

Regīnas Ezeras daiļradē nozīmīgi tēli ir dzīvnieki. Viņa 20. gadsimta 70. gados ar zooloģiskajām novelēm turpina tradīciju, kas aizsākta jau Jāņa Ezeriņa un Mirdzas Bendrupes daiļradē, piešķirot dzīvnieka tēlam būtisku lomu. R. Ezeras darbos dzīvnieks ir kā cilvēka biedrs un labākais draugs, kā nākotnes notikumu vēstnesis un pareģotājs u. tml. Referātā skatīta R. Ezeras vēlinā daiļrade – īsprozas krājums „Pūķa ola” (1995). Rakstnieces agrākajā daiļradē – krājumos „Cilvēkam vajag suni” (1977), „Slazds” (1979), „Princeses fenomens” (1985) – dzīvnieks atrodas darba centrā un ir notikumu virzītājs, turpretī krājumā „Pūķa ola” tas ir otrā plāna tēls, kurš ir nemitīgi klātesošs un stāstījuma norisi ietekmējošs, bet var palikt neredzams. Dzīvnieku simboliskā nozīme R. Ezeras stāstos skatīta, izmantojot naratoloģijas, ekokritikas un postkoloniālisma teorijas.

Dalia Kuiziniene, Dr. hum. (dalia.kuiziniene@vdu.lt)

Vytauto Didžiojo univesitetas, Lituanistikos katedra, profesore

Rezistencijos tema lietuvių egzilio literatūroje (aktualumas ir diskusinė erdvė)

Rezistencijos tema lietuvių egzilio literatūroje buvo ir tebėra aktuali. Pirmieji tekstai, skirti partizaninio karo istorijai, iševijoje pasirodė dar šeštojo dešimtmečio pradžioje. Romanai ne tik buvo skaitomi, dramos statomos, bet ir sukėlė nemažai diskusijų tuometinėje spaudoje. Pranešime bus analizuojami Vytauto Alanto ir Jurgio Gliaudos romanai, Jurgio Jankaus ir Algirdo Landsbergio dramos, svarstoma, kokias rezistencijos problemas išryškino diskusijos apie šiuos kūrinius lietuvių visuomeniniame gyvenime, kiek rezistencijos tematika buvo aktualizuota amerikiečių periodikoje. Vienas

pranešimo segmentas yra skiriamas paskutiniuoju dešimtmečiu pasirodžiuosiemis tekstams. Analizuojama, kiek Antano Šileikos romane „Pogrindis” (2012), Laimos Vincės knygoje „Mūsų nepalaužė” (2019) yra svarbus autentiškumo, dokumentiškumo aspektas, kokios diskusijos dėl to kyla.

Sigita Kušnere, Mg. philol. (sigita.kusnere@lu.lv)

Latvijas Universitātes humanitāro zinātņu fakultātes lektore, pētniece

Raiņa un Aspazijas bibliotēkas neatklātais

Raiņa un Aspazijas bibliotēkā ir 6067 grāmatas 14 valodās un 2900 dažādu periodisko izdevumu vienību. Tas ir plašs pētniecības lauks, kurā vēl ļoti daudz neatklātā. Balstoties Jāņa Zālīša, Gundegas Grīnumas, Gaidas Jablovskas un citu agrākos pētījumus veikušo kolēģu darbos, ir iecere iedziļināties līdz šim mazāk skatītajos jautājumos, piemēram, aplūkot vācu valodā izdoto grāmatu kopumu – gan saturiski, gan dzejnieku veikto piezīmju vai dāvinātāju veltījumu kontekstā, cerot rast atbildes uz bibliotēkā iekļauto grāmatu atlases kritērijiem, ieguves ceļiem un nozīmi dzejnieku pašu radošajā darbā.

Sandis Laime, Dr. philol. (sandis.laime@gmail.com)

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētnieks

Lidojošās raganas un raganu sabati Latvijā: folkloras un rakstīto avotu salīdzinājums

Raganu sapulces jeb sabati ir viens no elementiem, kas raksturo vēlo viduslaiku un agro jauno laiku dēmonologu izstrādāto raganas definīciju. Saskaņā ar tā laika priekšstatu sievietē varēja kļūt par raganu, noslēdzot līgumu ar velnu un vēlāk regulāri tiekoties ar velniem tā saucamajās raganu sapulcēs. Saskaņā ar vēstures avotu (raganu prāvu protokolu) liecībām priekšstats par raganu piedalīšanos šāda veida sapulcēs Latvijas teritoriju sasniedza gandrīz vienlaikus ar raganu prāvu aktivizēšanos jau 16. gadsimta otrajā pusē un bija populārs visu 17. gadsimtu. Mutvārdu tradīcijā teikas par raganu sapulcēm turpināja cirkulēt līdz pat 20. gadsimta sākumam. Referātā veikts pieejamās informācijas salīdzinājums, analizējot tādas jautājumus kā: 1) liecības par raganu sabatu norisi vēstures avotos un folklorā; 2) raganu sabatu norises vietas; 3) raganu sabati un maģiskais lidojums uz tiem; 4) raganu organizācijas un to struktūra vēstures avotos un folklorā.

Skaidrīte Lasmane, Dr. phil. (lasman@latnet.lv)

Latvijas Universitātes Sociālo un politisko pētījumu institūta vadošā pētniece

Provincialitāte un tās pārvarēšanas problēma Jāņa Joņeva romānā „Jelgava 94”

Provincialitāte ir hierarhizēta domāšana. Provinciālas izjūtas un priekšstati rodas ne tikai no pārspīlētas pašizolācijas un pašpietiekamības, bet arī no pastiprinātas vēlmes līdzināties kādam par vadošu atzītam veidojumam, to glorificējot, atdarinot un ietekmējoties no tā. Līdz ar to veidojas īpaša ģeopsihiska identitāte un pašidentifikācija, kurā atklājas pašapzināšanās, – tas, kā mēs apzināmies sevi un savu apkaimi. Provincialitāte ietekmē vēlmi piederēt/nepiederēt kādai par savu atzītai kopienai, grupai telpai. Referātā analizēts provinciālu izjūtu ambivalentais spektrs Jāņa Joņeva romānā „Jelgava 94”, mēģinot atbildēt uz jautājumu, vai transnacionālas popkultūras pielūgsmē spēj pārvarēt provincialitāti.

Laura Laurušaitė, Dr. (lamurze@gmail.com)

Senior Researcher, Institute of Lithuanian Literature and Folklore

Reading Food in Contemporary Baltic Literatures

Taste culture is an important ingredient of national identity as it is linked to place and tradition. Since a similar taste generated by a group covers all individuals of one country as a collective decision, a nation can be perceived as a community of taste. Outlining theoretical perspectives and covering a few works of contemporary literature, the presentation would reveal different (or similar) literary taste representations of Lithuanians and Latvians. Does taste still serve as a proof for self-identification when it gets more and more disconnected from country-specific heritage? Can Lithuania and Latvia be perceived as a common community of taste?

Edgars Lāms, Dr. philol. (edgars.lams@inbox.lv)

Liepājas Universitātes Kurzemes Humanitārā institūta vadošais pētnieks

Liepājas Universitātes Humanitāro un mākslas zinātņu fakultātes profesors

Draugos ar zinātņi: Jāņa Veseļa piemērs

Referātā iztirzāti mākslas un zinātnes sarežģīto attiecību jautājumi, kas laika gaitā iegūst arvien lielāku aktualitāti. Ieskiecēta zinātnisko aspektu klātbūtne latviešu klasiskās literatūras autoru darbos. Īpaša uzmanība pievērsta zinātnes un tehnikas elementu nozīmei Jāņa Veseļa prozā. J. Veselis bieži un pamatoti dēvēts par teiksmotāju un rošīgas fantāzijas rakstnieku. Toties līdz šim nepietiekami novērtēts zinātnes un tehnikas elementu īpatsvars un konceptuālais nozīmīgums rakstnieka prozas tekstos. Pētījums balstīts uz vairāku J. Veseļa romānu uz stāstu materiāliem („Saules kapsēta”, „Tīrumu ļaudis”, „Cilvēku sacelšanās” u. c.).

Ojārs Lāms, Dr. philol. (ojars.lams@lu.lv)

Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes profesors

Rīgas humānistu laikmets latviešu romānistu tēlojumā

Plašajā latviešu vēsturiskā romāna tradīcijā, kas ar jaunu spēku saplaukusi pēdējos gadu desmitos, spēcīga tendence ir autoru pievēršanās vai nu senvēsturei līdz 13. gadsimtam, vai latviešu nācijai nozīmīgajiem notikumiem 19. un 20. gadsimtā. Gluži vai par klusajiem gadsimtiem varētu nosaukt laikmetu 16. un 17. gadsimtā, kas ir izšķirīgs ģeopolitiskās piederības un kultūras robežu nosprašanas ziņā, bet latviešu rakstnieku interese par to nav īpaši plaša un dziļa. Tomēr Andrievs Niedra, Rutku Tēvs, Aleksandrs Grīns ar daudzveidīgiem vēsturiskā romāna paņēmieniem centušies dot tekstuālu dzīvību humānistu laikmetam Livonijā. Latviešu trimdas literatūrā par to rakstījis Modris Zeberīns romānā „Zelta lielceļi”, padomju okupācijas apstākļos – Marģers Zariņš, bet jaunajos laikos caur Latvijas krievu literatūras prizmu – Roalds Dobrovenskis. Referāta mērķis ir aplūkot šos dažādos centienus, estētisko, idejisko un diahronisko aspektu paradigmā.

Edīte Leščinska (Tišheizere), Dr. art. (etisheizere@gmail.com)

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta vadošā pētniece

Klaipēdas Universitātes aktierkursa desmitgade: impulsi teātra laikmetīgumam

Desmit gadi, kopš Liepājas teātrī ienākuši Klaipēdas Universitātes absolventi – Vītauta un Veltas Anužu vadītais aktierkurss –, ļauj izdarīt secinājumus par to, kā mainījies teātra repertuārs, dažādojusies aktiertehnika, kā mainījies spēles veids un citu skatuviskās izteiksmes līdzekļu pielietojums, pateicoties citas teātra skolas ietekmei. Dažādu skolu mijiedarbība sekmējusi Liepājas teātra jaunu pacēlumu, nostiprinājusi tā autoritāti un

savdabību kopējā Latvijas skatuves mākslas ainavā. Tas ir dažādām laikmetīgās skatuves mākslas formām atvērts teātris, tradicionāla institūcija, kas elastības un jaunu impulsu izmantošanas ziņā ir salīdzināms ar neatkarīgajiem kolektīviem.

Vēsma Lēvalde, Dr. art. (vesma.levalde@liepu.lv)

Liepājas Universitātes Kurzemes Humanitārā institūta pētniece, Liepājas Universitātes Humanitāro un mākslas zinātņu fakultātes docente

Otrā pasaules kara ietekme uz izpildītājmākslu Liepājā. Pētījuma aspekti un problemātika

Otrā pasaules kara priekšvakarā Liepājā ir aktīva kultūras dzīve, īpaši teātra un mūzikas jomā. Darbojas Liepājas pilsētas drāmas un operas teātris, kas iestudē gan dramatiskās izrādes, gan operas, nodarbinot simfonisko orķestri. Simfoniskais orķestris darbojas arī Liepājas filharmonijā, kur tiek komplektēts ik sezonu pēc mūsdienu festivāla orķestru principiem, arī Liepājas tautas konservatorijā (mūzikas skolā) ir orķestris. Liepājas izpildītājmākslai ir multikulturāls raksturs, te sastopas vairāku tautību mūziķi ar dažādu pasaules skolu pieredzi. Pirmā padomju okupācija atstāj pēdas pilsētas kultūras dzīvē, ne tikai ideoloģizējot saturu, bet arī ietekmējot konkrētu cilvēku likteņus. 1941. gada izsūtīšana, hitleriskās Vācijas iebrukums, Liepājas aizstāvēšana, ebreju vajāšana u. c. notikumi skāra daudzus izpildītājmāksliniekus. Referātā apzināta kultūrvēsturiskā situācija un iezīmēti vairāku mākslinieku likteņi.

Klinta Ločmele, Dr. sc. comm. (klinta.locmele@inbox.lv)

Latvijas Universitātes Sociālo un politisko pētījumu institūta pētniece

Medijpratība Latvijā: jauni pētījuma rezultāti (2019) un nākotnes uzdevumi

Latvijā iedzīvotāju medijpratībai lielāku uzmanību sāka pievērst 2015. gadā. Viens no pirmajiem pētījumiem par Latvijas iedzīvotāju medijpratību notika 2017. gada vasarā pēc Kultūras ministrijas iniciatīvas. Toreiz tikai 40 % respondentu atzina, ka jūtas pārliecināti par savām spējām atšķirt uzticamu informāciju no safabricētas un manipulātas. Vairāk nekā divu gadu laikā valsts iestādes, starptautiskās organizācijas, nevalstiskais sektors, augstskolas un paši mediji ir īstenojuši virkni medijpratību attīstošu aktivitāšu. Prezētācijā tiks analizēti LZP projekta „Latvijas mediju ekoloģija: Ceturtās industriālās revolūcijas izraisīto pārmaiņu analīze” reprezentatīvās aptaujas rezultāti, kas iegūti 2019. gada rudenī. Uzmanības fokusā: Latvijas iedzīvotāju medijpratības rādītāji, rezultātu salīdzinājums ar 2017. gada pētījumu, kā arī nākamā gada lielākie izaicinājumi medijpratības jomā Latvijā.

Laimdota Ločmele, Dr. philol. (laimdota.locmele@lu.lv)

Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Lietišķās valodniecības centra docente

Egīla Ventera fenomens latviešu literatūrā

Referāta tēma saistīta ar jautājumu par latviešu rakstnieku atpazīstamību un popularitāti savas valsts un ārzemju lasītāju vidū. Ielūkojoties Egīla Ventera jaunākajos darbos un daiļradē kopumā, tiek risināts jautājums par mākslas teksta likteni noteicošiem faktoriem, kas varētu būt saistīti ar pašu tekstu vai ar lasītāju spēju un vēlēšanos lasīt šādus tekstus. No semiotiskā viedokļa mākslas teksts ir sarežģīts daudzslāņains vēstījums, kaut ārēji ir lakonisks un aforistisks. Mākslas teksta interpretācijas iespējas atkarīgas no autora valodas, kura lietota, lai izteiktu saturu, kā arī no lasītāja rīcībā esošās valodas, kuru tas izmanto mākslas teksta atkodēšanai. Tādējādi lasītājam nepieciešama tekstu lasīšanas pieredze un spēja novērtēt darba valodu un formu. Teksta interpretāciju veido arī tekstu rašanās vispārējais vēsturiskais, sociālais un politiskais konteksts, ieskaitot literatūru (ne)atbalstošos instrumentus un mehānismus valstī.

Ilze Ļaksa-Timinska, Mg. philol. (ilze.laksa-timinska@lulfmi.lv)

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta zinātniskā asistente

***Oportūnists, ģefists, majakovskietis, šāds tāds inteligēntiņš* Linards Laicens PSRS: biogrāfiskais aspekts un „Limitrofija”**

1932. gadā Linards Laicens emigrēja uz PSRS, kur diezgan ātri integrējās padomju latviešu literatūras procesā: rakstīja dzeju un īsprozu, darbojās literārā žurnāla „Celtne” redakcijā, 1934. gadā tika ievēlēts Rakstnieku Savienības revīzijas komisijā. Vienlaikus L. Laicens turpināja darbu pie jau Latvijā iesāktā romāna „Limitrofija”, kura izdošana aizsāka L. Laicena un padomju varas nesaskaņas: kritika, cenzūra, personīgi apvainojumi, notiesāšana. 1936. gadā L. Laicens vēstulē laikraksta „Komunāru Cīņa” redaktoram Johanam Lasim sūdzējās par sarežģītajiem apstākļiem, kādos viņam ir jādzīvo un jāraksta, atgādinot, ka uz PSRS viņš pārcēlās „kā oportūnists, kurš tikko nebija sagravis visu Latvija strādnieku kustību, kā ģefists, kā majakovskietis, kā shematīķis, pilns dažādu sūdu un, beidzot, kā šāds-tāds inteligēntiņš”. Referāta fokusā ir L. Laicena pēdējais romāns „Limitrofija” – poētika, rašanās apstākļi, izdošanas sarežģījumi, recepcija.

Dace Ļaviņa, Mg. philol. (dace.lavina@gmail.com)

Latvijas Nacionālā mākslas muzeja Dekoratīvās mākslas un dizaina kolekcijas glabātāja

Imants Ļaviņš, Dr. hist., Mg. philol. (imants.lavins@gmail.com)

Ekonomikas un kultūras augstskolas docents

Austra Ozoliņa-Krauze – uzņēmēja un mākslas mecenāte

Austra Ozoliņa-Krauze (1890–1941) – darbīgā latviešu rakstniece, publiciste, diplomāte un sabiedriskā darbiniece plašākai lasītāju saimei mūsdienās zināma visai maz. Viņas dzīvesstāstā ir tik daudz kontroversāla, paradoksāla un neizzināta, ka objektīvu tā versiju mēs, visticamāk, tik drīz arī neuzzināsim. Tiek uzskatīts, ka būdama finansiāli labi nodrošināta, A. Ozoliņa-Krauze esot varējusi atļauties kolekcionēt mākslas darbus, nodarboties ar mecenātismu un finansēt dažādus mākslas projektus. Viņa tiek minēta kā porcelāna apgleznošanas darbnīcas „Baltars” un arī vairāku Rīgas mākslinieku grupu sponsore. Priekšlasījumā tuvāk apskatīti un analizēti iepriekš nezināmi fakti no šīs sabiedriskās darbinieces biogrāfijas.

Imants Ļaviņš, Dr. hist., Mg. philol. (imants.lavins@gmail.com)

Ekonomikas un kultūras augstskolas docents

Omāra Haijama atdzejojumi latviešu valodā: problemātika un risinājumi

Latvijā izcilā persiešu enciklopēdistā un dzejnieka Omāra Haijama Nīšāpūrī (1048–1131) dzeju iepazīna samērā vēlu, kad Andreja Kurcija atdzejotā iznāca dzejnieka četrtrindes. Jāsaka, arī mūsdienās latviešu lasītājam viņš ir gandrīz vai vienīgais plašāk zināmais islāma pasaules dzejnieks. O. Haijama rubajas popularitāti nav zaudējušas, par to liecina A. Kurcija atdejojoto rubaju atkārtoto izdevumu lielais skaits. A. Kurcija veikumu par atdzejojumu var nosaukt nosacīti, atbilstošāks raksturojums būtu – atstāstījums vai atveidojums (*rendering*), līdzīgi kā to savulaik nosauca E. Ficdžeralds. Tulkojot dzeju, nereti pazūd tai raksturīgais pantmērs, zilbju skaits un ritms. Raksta autora centieni atrast norādes uz to, kuru no O. Haijama manuskriptiem izmantojis A. Kurcijs, līdz šim nav vainagojušies ar panākumiem.

Jurgita Macijauskaitė-Bonda, Dr., Vytauto Didžiojo universitetas lektore

Laima Anglickienė, Dr. (laimute.anglickiene@vdu.lt) Vytauto Didžiojo universitetas docentė

Šiuolaikinio vaikų folkloro tyrimų tendencijos Lietuvoje

Šiuolaikinis vaikų folkloras yra dinamiškas, apimantis tradicinius ir naujus žanrus, atspindintis šiuolaikinio gyvenimo realijas ir atliepiantis savitą vaikų ir paauglių psichologiją. Pranešimo tikslas – pristatyti pagrindines šiuolaikinės lietuvių vaikų folklorinės kūrybos tyrimų tendencijas. Vaikų folkloro tyrimai Lietuvoje pradėti labai vėlai: pirmuosius darbus XX a. antrojoje pusėje publikavo P. Jokimaitienė. Šiuolaikinį vaikų folklorą Lietuvoje pradėta tyrinėti tik XX a. 10-ame dešimtmetyje (tyrimų pradininkė G. Kazlauskienė). Po 1990 metų pradėjus rinkti medžiagą iš vaikų ir paauglių, VDU Kultūrų studijų katedros rankraštynas pasipildė didesniu kiekiu šiuolaikinio folkloro kūrinių. XXI a. pradžioje gausią medžiagą imtasi sisteminti, aprašyti, tyrinėti ir skelbti, apgintos kelios disertacijos vaikų ir jaunimo folkloro tematika. 2013 m. išleista pirmoji monografija „Šiuolaikinis moksleivių folkloras“.

Aušra Martišiūtė-Linartienė, Dr. (ausramartisiute@gmail.com)

Professor, Institute of Lithuanian Literature and Folklore

Change of Historical Imagination in Dramatic Trilogies and Tetralogies

The presentation aims to analyze the change of historical imagination in the dramas of Vydūnas, Maironis, Justinas Marcinkevičius, and Kęstutis Nakas. The visionary character of Vydūnas' dramas, the apotheosis of the characters' consciousness, is replaced by dramatic depictions of Maironis' story, revealing the hero's struggle against the world that is getting increasingly immoral. Marcinkevičius deepens his historical imagination with a national epic or myth about the foundations of the Lithuanian state and culture and creates tragedies through the synthesis of drama and poetry. Nakas, an American writer of Lithuanian descent, creates intertextual allusions to the history and culture of Lithuania and the United States, creating forms of historical imagination using collages of different genres.

Eva Mārtuža, Mg. theol. (eva@latnet.lv)

Teoloģijas doktora grāda pretendente, Latvijas Rakstnieku savienības biedre, rakstniece

Dieva mīlestības koncepcija bāreņu un sērdieņu izpratnē latviešu tautasdziesmās

Sērdieņu, grūtdieņu un bāreņu dziesmas tiek uzskatītas par visreālākajām (pat naturālām) tautasdziesmām, tādēļ ka to pamatā ir tiešais dzīves vērojums. Bāreņu un sērdieņu dziesmās pausta neapmierinātība ar šo dzīvi, vēlme vēlamo padarīt par esošo, meklējot atbalstu pie Dieva, pie Laimas, pie Māras un citiem metaforiskajiem tēliem. Šo dziesmu poētiskais slānis atklāj latvisko mentalitāti, ētiskās un estētiskās pamatvērtības, kā arī tautas izpratni par Dieva mīlestību. Referāts vēstīs par Dieva mīlestības aspektiem no bārabērnu viedokļa.

Antra Medne, Mg. art. (medneantra@gmail.com)

Aleksandra Čaka muzeja direktore

Aleksandra Čaka darbība izdevumā „Latviešu Strēlnieki”

Aleksandra Čaka darbība izdevumā „Latviešu Strēlnieki” nav pētīta, vien pieminēta V. Rūmnieka un A. Miglas biogrāfiskajā romānā „Čaks” un piesaukta presē tajā laikā, kad A. Čaks strādāja par izdevuma literāro redaktoru. Kad 1935. gadā A. Čaks, Jāņa Grīna aicināts, iesaistījās izdevuma redkolēģijā, viņš risināja gan literāros, gan honorāru jautājumus. Izdevums „Latviešu Strēlnieki” darbojās līdz 1940. gadam, bet A. Čaks savu darbību tajā beidza 1939. gadā, turpinādams rakstīt strēlnieku varonībai veltītās poēmas, kas tika apvienotas ar nosaukumu „Mūžības skartie”. Strādājot Latviešu veco

strēlnieku biedrībā, personīgi tiekoties ar strēlniekiem, lasot likteņstāstus un kauju norišu aprakstus, A. Čaks iedvesmojās rakstīt strēlniekiem veltītu grāmatu.

Arturs Medveckis, Dr. paed.

Liepājas Universitātes Vadības un sociālo zinātņu fakultātes docents, Liepājas Universitātes Izglītības zinātņu institūta pētnieks

Kārļa Baltgaiļa aforismos un atziņās tvertie vērtību aspekti: personības koda minējumi

Mākslinieka un pedagoga Kārļa Baltgaiļa (1893–1979) biogrāfija un mākslinieciskās darbības atspoguļojums ir plaši tverts vairāku pētnieku darbos. Mazāk pētītas K. Baltgaiļa personības slēptākās dzīles, kas saskatāmas paša mākslinieka un pedagoga rokrakstā apkopotajās 700 atziņās, kurām dots nosaukums „Būt un zināt”, kā arī reliģiska rakstura (paša autora nosauktās) lekcijas, kuras atsevišķos rokrakstos pierakstītas ar datējumu no 1946. gada līdz 1947. gadam. Pētījums fokusēts estētisko un tikumisko vērtību aspektu analizē.

Lauma Mellēna-Bartkeviča, Dr. art. (lauma@idea-media.lv)

Neatkarīgā pētniece

Teātra un postpatiesības problemātika Alvja Hermaņa iestudējumā „Vēstures izpētes komisija”

2019. gada pavasarī tapušais Alvja Hermaņa iestudējums „Vēstures izpētes komisija” Jaunajā Rīgas teātrī skatuves mākslā izgaismoja sabiedrībā aktuālo „čekas maisu atvēršanu” jeb VDK ziņotāju kartotēkas nodošanu publiskā pieejamībā. Ralfa Keiza darbs „Postpatiesības laikmets” (2004) atklājis vairākas tendences mūsdienu sabiedrības attīstībā, kas ir aktuālas arī mūsdienu Latvijā un citās postpadomju valstīs, kur joprojām tiek pētītas iepriekšējās valsts iekārtas ietekmes un seku apzināšana mūsdienu sabiedrības domāšanā. „Vēstures izpētes komisijas” režijas stratēģija caur humora un groteskas prizmu atspoguļo nesataustāmās un nepārbaudāmās robežas starp patiesību un meliem un izmanto pseidovēsturisku fikciju kā efektīvu metodi vārdā nenosauktās postpatiesības klātbūtnes konstatēšanai. Referātā analizēta postpatiesības problemātika „Vēstures izpētes komisijas” satura un formas aspektā.

Donata Mitaitė, Dr. (donata.mitaite@gmail.com)

Institute of Lithuanian Literature and Folklore

To Write a Soviet Poem: the Case of Alfonsas Maldonis

Alfonsas Maldonis (1929–2007) was a well-known Lithuanian poet of the Soviet times, although he did not write ideological poems. When reading his manuscripts, it often becomes evident that the initial version of the text was impossible to publish in any Soviet publishing house. In my presentation, I will compare the manuscripts and the printed versions and trace the formation of the final “publishable” text.

Aurelija Mykolaitytė, PhD (aurelija.mykolaityte@vdu.lt)

Vytauto Didžiojo universiteto docentė

Kultūrinės atminties pokyčiai medių aplinkoje: kokią žinią perduoda kultūros portalai

Šiame pranešime būtų gilinamasi į pakitusią kultūrinę aplinką: kaip stipriai kultūros atmintį veikia šiuolaikinės medijos. Daugiausiai dėmesio būtų skiriama kultūros portalams, kurie kuria alternatyvią erdvę masinei komunikacijai. Aiškinamasi, kas labiausiai akcentuojama Lietuvos, Latvijos ir Estijos kultūros portaluose, kuo jie panašūs ir kuo skiriasi.

Zivile Nedzinskaite, PhD (zivile.nedzinskaite@gmail.com)

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, vyr. mokslo darbuotoja

Moterys svetimšalės XVI a. pab.–XVII a. pr. Lietuvoje: Izabelės Bonarelli atvejis

Pranešimo tikslas – aptarti moterų svetimšalių padėtį ir statusą XVI a. pab.–XVII a. pr. Lietuvoje, jų indėlį į kultūrinį gyvenimą, įtaką plėtojant ryšius tarp skirtingų šalių. Lietuvos ir Italijos kultūrinių ryšių kontekste vienas įdomiausių atvejų yra Izabelės Bonarelli, ištekėjusios už Lietuvos didiko Teodoro Lackio, gyvenimas ir veikla. Remiantis Bonarelli-Lackienės mirties proga parašytu kūriniu (Jono Kimbaro Funebria, 1603 m.) pranešime bus analizuojami patys įvairiausi Italijos ir Lietuvos istorijos, kultūros, literatūros kontekstai, aptariama šio kūrinio reikšmė senajai Lietuvos literatūrai ir raštijai.

Laila Niedre, Dr. art. (laila.niedre@lka.edu.lv)

Latvijas Kultūras akadēmijas asociētā profesore

Gunta Ošeniece, Mg. philol., Latvijas Kultūras akadēmijas lektore

Latvijas kultūrtelpa (1930–1939.) vācbaltiešu pēcteču un Latvijas vāciešu atmiņās

Latvijas Kultūras akadēmijas projektā „Latvija – Heimatland” docētāji un studējošie 2017., 2018. un 2019. gadā intervēja vācbaltiešu pēctečus, kas regulāri uzturas Latvijā, un Latvijā dzīvojošus vāciešus, lai izzinātu viņu dzīvesstāstus un saglabātu viņu atmiņas par piedzīvoto. Daļa intervēto atceras dzīvi Latvijā līdz 1939. gadam, kad saskaņā ar Latvijas un Vācijas līgumu par vācbaltiešu izceļošanu lielākā daļa vācbaltiešu pameta Latviju. Referātā analizētas atmiņas, kas subjektīvi iezīmē Latvijas kultūrtelpu līdz 1939. gadam (valodu lietojumu saskarsmē, publiski un individuāli svinētus svētkus, ģimenes tradīcijas, sadzīves kultūru, attieksmi pret izceļošanu u. c.). Pētījuma centrā ir jautājums, kā fiksētās atmiņas iekļaujas, no vienas puses, vācbaltiešu un viņu pēcteču, no otras puses, Latvijas atmiņu kopienā.

Jānis Oga, Dr. philol. (janisoga@inbox.lv)

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētnieka p. i.

Ārzemju ceļojumu iespāidi latviešu rakstnieku darbos 20. gs. 70.–80. gados – liecības par atļauto un liegto

Referāts aplūko padomju okupācijas varas un publikas atzīto latviešu rakstnieku, t. s. radošās inteliģences, ceļojumus 20. gs. 70.–80. gados kā vienu no inteliģences baudītājām privilēģijām un to atspoguļojumu daiļdarbos un publicistikā. Autora redzeslokā ir rakstnieki, kuri dzimuši no 1910. līdz 1939. gadam un nosacīti pārstāv trīs paaudzes. Piederība kādai no šīm trim paaudzēm būtiski ietekmē veidu, kā rakstnieki pārrada un ataino gūtos iespāidus savos darbos. Daļa aplūkojamo publikāciju ir autoru brīvas radošās darbības izpausme, bet cita daļa pieskaitāma obligātajām nodevām un pastāvošās iekārtas slavināšanai. Bet vai robeža vienkārši novelkama? Kādas bija atzīto un materiāli nodrošināto rakstnieku ceļošanas iespājas un mērķi? Ar kādu nodomu rakstītas ceļojumu piezīmes? Ko atļauts stāstīt mājās palicējiem un lasītājiem? Kā piezīmju sākotnējās publikācijas periodikā atšķiras no vēlāk grāmatās publicētajām versijām?

Sandra Okuneva, Mg. philol. (sandra.okuneva@liepu.lv)

Liepājas Universitātes Humanitāro un mākslas zinātņu fakultātes lektore

Kurzemes reprezentācija Andras Manfeldes grāmatās bērniem

Andra Manfelde (dz. 1973) ir savdabīga latviešu dzejniece, rakstniece, arī māksliniece, kuras dzimtā puse ir Kurzemē – Kuldīgā. Viņas daiļrade aizsākusies šī gadsimta pirmajos gados un jau sākotnēji tikusi kritiķu un lasītāju augstu novērtēta. Bērnu literatūrā A. Manfelde ienākusi ar grāmatu „Sirds pasaka” (2006). Turpmākās viņas grāmatas bērniem ir saistītas ar konkrētām Kurzemes pilsētām: „Kurš no mums lidos?” (2017) darbības vide ir Liepājas Karosta, „Vēja Vīrs un mēs” (2019) – Ventspils, „Ceriņslotas zīmējumi” (2019) – Kuldīga. Kurzemes pilsētu reprezentācija A. Manfeldes grāmatās bērniem atklāj autores biogrāfijas saiknes ar Kurzemes novadu un iezīmē konkrēto pilsētu raksturības: topogrāfiskās zīmes, atmosfēru, vides objektus u. tml., sapludinot realitātes tēlojumu ar fantāzijas lidojumu.

Ivars Orehovs, Dr. philol. (ivars.orehovs@lu.lv)

Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes asociētais profesors

Kultūrvēstures aspekti J. Čakstes vācu valodā sarakstītajā apcerējumā „Die Letten und ihre Latwija” (1917), tā tulkošanas un izdevumu vēsture latviski („Latvieši un viņu Latvija”; 1989/1990–2019)

Latvijas valstiskās neatkarības atjaunošana 2020. gada 4. maijā atzīmēs 30 gadskārtu, bet Latvijas pirmā prezidenta Jāņa Čakstes (1859–1927) dzimšanas 160 gadu aprīte ir notikusi 2019. gada 14. septembrī. 1917. gadā, vēl pirms valsts dibināšanas, J. Čakste vācu valodā publicēja apcerējumu „Die Letten und ihre Latwija”, kurā ar nolūku starptautiski vēstīt par to laiku sabiedriskās domas noskaņojumu un centieniem sniedza gan Baltijas etnisko un ģeopolitisko vēsturi, gan atspoguļoja ekonomiskās attiecības pārsvarā latviešu apdzīvotajā teritorijā, demonstrējot politisko pārliecību, kā arī laikmeta kultūrvēsturisko fonu. Referāta uzdevums ir gan raksturot apcerējuma sarakstīšanas (1917. g.) un tulkošanas (1989./1990. g.), kā arī izdošanas vēsturi (1999. g., 2009. g., 2014. g., 2019. g.), gan arī analizēt tā kultūrvēsturiskos aspektus, kas vēstījumā guvuši izpausmi teritorijas un laikmeta starpnacionālajā vidē.

Asta Petraitytė-Briedienė, Dr. hum. (a.petraityte.briediene@gmail.com)

Vytauto Didžiojo universitetas, Humanitarijū mokslų fakultetas, Lietuvių išeivijos institutas, mokslo darbuotoja

Latvių įvaizdis lietuvių išeivijos spaudoje sovietinės okupacijos metais

XX a. lietuvių ir latvių istorijos, jų valstybių likimais vystėsi sinchroniniu ritmu. Sovietų okupacijos metais tautos ištikusios katastrofos akivaizdoje pastebimas lietuvių ir latvių išeivijų bendrumo jausmas, bendradarbiavimas, susižinojimas. Tad aktualija gali būti dviejų tautų požiūriai viena į kitą. Pasirinktas objektas: latvių įvaizdis lietuvių išeivijos spaudoje („Darbininkas”, „Dirva”, „Draugas”) sovietinės okupacijos metais. Tikslas: pristatyti ką, kiek ir kaip rašyta apie latvius, atskleisti jų įvaizdžius. Perspektyva: papildyti latvių biografinius tyrinėjimus naujais duomenimis iš lietuviškų šaltinių.

Ginta Pērle-Sīle, Mg. phil. (ginta.perle@gmail.com)

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētniece

Jauna slota tūri slauka?: Muižkunga Bernarda Magnusa fon Vulfa tiesas prāva pret mācītāju Frīdrihu Danielu Vāru

Tiesas prāvas, kurās muižkungi vai draudze vērsās pret mācītājiem, 18. gs. otrajā pusē Livonijā ir bijis atzīts un populārs veids, kā risināt saimnieciskus un administratīvus konfliktus. Kā norāda Andrejs Johansons, tiesas bieži saistījās ar apstākli, ka muižkungi liedza baznīcai pienācīgo saimniecisko atbalstu, bet mācītāji radīja ideoloģiskas domstarpības. Tiesas prāva, kurā Aumeistaru muižkungs Bernards Magnuss fon Vulfs (*Wulf*, 1732–

1784) tiesājas ar Palsmanes un Aumeistaru mācītāju Frīdrihu Danielu Vāru (*Wahr*, 1749–1827), ir viena no apjomīgākajām šāda veida lietām Latvijas Valsts vēstures arhīvā (200 lappuses). Referāta mērķis ir skatīt tiesas prāvu kā liecību dažādu sabiedrības grupu uzskatu nesakritībai, koloniālajām idejām sastopoties ar jaunajām idejām no Rietumeiropas. Tiesas prāva ir labs avots konteksta informācijai, kas ļauj labāk izprast mācītāja F. D. Vāra literāro un folkloristikas darbu tapšanas apstākļus.

Silvija Radzobe Dr. habil. art. (silvija.radzobe@gmail.com)
Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes profesore

Rīgas Strādnieku teātris un Aleksandrs Čaks

Referāts ir viena nodaļa no plašākas tēmas „Kreisuma idejas latviešu radošajā inteliģencē 20. gs. 20. gadu beigās – 30. gadu sākumā”. Minētajā laikposmā latviešu jaunās paaudzes dzejnieki Jānis Grots, Aleksandrs Čaks, Arvīds Grigulis, Austrā Skujiņa, Jūlijs Vanags, Meinharde Rudzītis, Valdis Lukss u. c. ir aizrāvušies ar sociāldemokrātu partijas vispārējās vienlīdzības un sociālā taisnīguma idejām. To pauž viņu literārie darbi, kā arī publicistiski sacerējumi, kas lielākoties publicēti sociāldemokrātu izdevumos – žurnālā *Domas* un laikrakstā *Sociāldemokrāts*. Par vēl vienu jaunās paaudzes uzskatu tribīni kļūst Rīgas Strādnieku teātris (1926–1934): iestudētās lugas, publiskie dzejas vakari, izrāžu recenzijas. 1934. gadā te tiek iestudēta luga „Pusnakts kuģis”, kas veltīta pusaudžiem. Referātā risināti šīs izrādes žanristikas, ietekmes, estētikas un kritikas aspekti.

Sandra Ratniece, Dr. philol. (sandra_rat@inbox.lv)
Latvijas Rakstnieku savienības mēnešraksta „konTEKSTS” galvenā redaktore

Nosaukums – dzejas krājuma atslēgas vārds

Analizēti nosaukumi latviešu oriģināldzejas krājumiem, kas tapuši no 2017. gada līdz 2020. gadam. Krājuma nosaukuma izvēle ir ļoti nozīmīga, jo tas ietver atslēgvārdu, kas ilustrē autora tekstu, piesaista lasītāju uzmanību, ietekmē pircēju, izraisa diskusijas. Referāta autore pieredze un dzejnieku aptaujas liecina, ka nosaukuma izvēle nereti ir daudz grūtāka nekā teksta radīšana. Atslēgvārds nosaukumā visbiežāk aptver trīs aspektus: dzejas rinda vai frāze, nodaļas nosaukums, teksta noskaņas izcēlums. Nosaukums var ietekmēt grāmatas veiksmes stāstu. Nereti teksta, krājuma kompozīcijas un izdevuma noformējuma kontekstā solista loma ir atvēlēta tieši krājuma nosaukumam, lai gan tikai no visiem iepriekšminētajiem komponentiem veidojas simbioze, kas dzejas krājumu padara par mākslas darbu ar paliekošu literāru vērtību arī nākamajām paaudzēm.

Ieva Rodiņa, Mg. philol. (ieva.rodina@inbox.lv)
Doktora grāda pretendente
Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta zinātniskā asistente, Humanitāro zinātņu fakultātes lektore

Gaismu dramaturģija 21. gadsimta teātrī. Latvijas Nacionālā teātra izrādes „Asins kāzas” piemērs

Referāta temats saistīts ar laikmetīgā teātra estētiskajām stratēģijām, konkrēti – vizualitātes principa pastiprināšanos izrādes vēstījumā. Gan vācu teātra zinātnieka Hansa Tīsa Lēmana postdramatiskā teātra teorija, gan teātra semiotiķu pētījumi uzsver vizuālo elementu (scenogrāfijas, kostīma, aktiera ķermeņa u. c. vizuālo zīmju) nozīmes pastiprināšanos iestudējuma struktūrā. Teātra gaismu partitūra nosacīti ir vismazāk pēfītais 21. gadsimta teātra komponents. Skatuves gaismas izrādes semiotiskajā zīmju sistēmā uztverama kā neatņemama telpas daļa, ļaujot runāt par gaismu dramaturģiju kā nozīmīgu izrādes vēstījuma elementu. Pētījuma mērķis ir definēt gaismu dramaturģijas nozīmi 21. gadsimta latviešu teātrī. Par pētījuma objektu izvēlēts

izcilais jaunās paaudzes gaismu mākslinieks Oskars Pauliņš (dz. 1989) un viņa radītā gaismu partitūra Vladislava Nastavševa iestudējumam „Asins kāzas” (2016) Latvijas Nacionālajā teātrī.

Olga Senkāne, Dr. philol. (olga.senkane@gmail.com)
Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas REGI pētniece

Trūkuma simptomātika Raiņa drāmā „Spēlēju, dancoju”

Pētījumā ar hermeneitikas metodi tiek analizēts mākslinieka tēls Raiņa lugā „Spēlēju, dancoju”. Gandrīz visu lugas personāžu raksturo trūkuma simptomātika, Totam tā neļauj radīt. Trūkuma novēršanai nepieciešams upuris. Rainis risina kultūrfilozofiskas problēmas, saistītas ar dabas un gribas sadursmi. Lai sasniegtu savu cilvēcisko pilnību, spēju radīt, jāatrod līdzsvars starp juteklisko, ierobežojošo, galīgo, materiālo dabu un prāta–gribas jeb formas un likuma jēdzienu reprezentējošo brīvas būtnes neierobežotību. Pasaules klasikā, piemēram, Gētes Fausts tikai dzīves finālā, akls kļūdam, ierauga perspektīvu nonākt vidū, līdzsvarā, bet Tots jau atrodas vidū, Aklais ir viņa pavadonis. Aklums kā noteiksme ir cilvēciskuma trūkuma zīme, sākot ar sengrieķu mītiem un traģēdijām. Pētījumā izsekots akluma semantikā Raiņa lugā – Eiropas literatūras un filozofijas klasikas kontekstā, analizējot arī citu fizisku trūkumu konceptuālo lomu tēlu atveidē.

Gīta Siliņa, Mg. sc. soc. (silina.gita@gmail.com)
Latvijas Universitātes PhD pretendente

Populārās literatūras lietošanas prakses lasītāja identitātes veidošanā

Sociologi B. Dubins un Ā. Reiblatš aktualizējuši literatūras sociālās funkcijas un struktūru: literatūras galvenā funkcija ir uzturēt sabiedrības kultūras identitāti, balstoties daudzkārt tiražētos tekstos. Savukārt E. Gidens ir skaidrojis, ka ar identitāti šobrīd saprot aktīvu procesu un individuālu praksi, kas ir apzināti jāveido, jāvada un jāorganizē. Referātā analizēts, kādu identitāti sev veido lasītājs Latvijā, lasot savas iemīļotās grāmatas (populāro literatūru). Darba empīriskā pētījuma metodoloģisko ietvaru veido datos pamatotā teorija (*Grounded theory*). Pieeja paredz datu kolekcijas veidošanu, datu konceptuālu analīzi, kā arī šos procesus savstarpēji papildinošu un mijiedarbīgu norisi. Teorijas ietvaros tiek izmantota starpdisciplināra pētnieciskā pieeja, kas atsedz populārās literatūras un tai saistošo konceptu publiskās komunikācijas un individuālo pieredžu identificēšanu un analīzi no vēsturiskās un socioloģiskās perspektīvas.

Māra Simons, Mg. art. (mara.simons@gmail.com)
PhD student, Latvian Academy of Culture

Problems in Defining Diaspora: The Case Study of Diaspora Law of Latvia

Latvia's Diaspora Law entered into force on January 1, 2019, regulating Latvia's relationship with the diaspora abroad. The process of creation of the law was not smooth and easy as the main problem arose regarding the definition of diaspora. Is it Latvia's or Latvian diaspora? Who is entitled to belong, and who is supposed to be excluded? Those questions were just covering the surface of a host of other issues, which Latvia and its inhabitants have been struggling with for a long time in the light of the traumatic past events as an occupied and stateless country. The main focus in the research lies on the definition of diaspora, discussions between the wide and inclusive and the narrow and exclusive, which is researched in the content analysis of

Latvia's mass media, audio recordings from the Foreign Affairs Commission of the Parliament of Latvia and official letters from Ministries, deputies and NGO's.

Bārbala Simsons, Dr. philol. (barbala.stroda@gmail.com)

Apgāda Zvaigzne ABC Latviešu literatūras redakcijas vadītāja

Erotiskās prozas fenomens Latvijā un pasaulē

Referātā uzmanība pievērsta akadēmiski vēl pagaidām praktiski neapskatītajam erotiskās literatūras žanram, kas pēdējo gadu laikā guvis plašu popularitāti latviešu lasītāju vidū. Referāts sniedz ieskatu erotiskās prozas vēsturē un attīstībā pasaules literatūrā, kā arī žanriskajā iedalījumā. Aizsākot diskusiju par šī žanra popularitātes iemesliem pēdējo gadu laikā gan Latvijā, gan pasaulē, referāts izvirza vairākas teorijas par parametriem, kas erotiskās prozas žanru padara pieņemamu plašai sabiedrības daļai; šo iemeslu vidū ir gan romānu strukturālās īpatnības, gan tajos izmantotā vizualizācijas tehnika. Referāta analītiskajā daļā apskatīti trīs patlaban Latvijā populārās romantiski erotisko romānu autore Karīnas Račko darbi „Saplēstās mežģīnes”, „Debesis pelnos” un „Samaitātā”, izvērtējot šo darbu atbilstību erotiskās prozas žanriskajiem parametriem.

Velta Skolmeistere, Mg. sc. soc. (velta.sk@gmail.com)

Latvijas Universitātes Sociālo un politisko pētījumu institūta zinātniskā asistente, Latvijas Universitātes doktorante

Lomu identitāšu mijiedarbība sociālās tīklošanas vietnēs

Digitālās platformas, to saturs un tajās īstenotā komunikācija kļūst par arvien nozīmīgāku kultūras aspektu. No vienas puses, šī digitālā vide atspoguļo reālajā dzīvē notiekošo, no otras puses, tā ļauj konstruēt jaunas nozīmes, kas tiek integrētas kultūrā. Identitātes pētniecība digitālajā vidē nemitīgi attīstās, jo digitālās un reālās identitātes nošķirums nav viennozīmīgs, turklāt arī reālās dzīves identitāte (vai patība) nebūt nav viengabalaina. Referāts sniedz ieskatu jauniešu auditorijas pētījumā par individuālam piemītošo lomu identitāšu atspoguļojumu sociālās tīklošanas vietnēs un to mijiedarbību, veidojot vienotu tēlu kā sevis reprezentāciju digitālās kultūras kontekstā.

Astra Skrābane, Dr. philol. (astras@venta.lv)

Ventspils Augstskolas Tulkošanas studiju fakultātes asociētā profesore

Vai viegli tulkot Sagānu?

Referāta autore pievērsusies Fransuāzas Sagānas (*Françoise Sagan*, 1935–2004) popularitātes fenomenam Francijā un Latvijā, meklējot iemeslus viņas rakstībā, kas vienlaikus ir viegla, taču atsaucēm, kultūras referencēm un citātiem piesātināta. Problemātiska izrādās jau F. Sagānas romānu nosaukumu tulkošana. Salīdzinot oriģinālu ar tulkojumu, nereti zūd rakstnieces stilistika (piemēram, „Bonjour, tristesse” latviskajā tulkojumā „Esiet sveicinātas, skumjas”). F. Sagānas romānos izmantotas viņas laika franču sabiedrībā populāras literatūras, kino, mākslas atsauces, kas veido literārā darba intertekstualitāti un piešķir tam papildu dimensiju. Tulkojums, it īpaši radies citā kultūrvidē, riskē zaudēt daļu no avoteksta daudzslāņainības. Referātā pētīts, kā šo problēmu risinājuši dažādi tulkotāji.

Una Smilgaine, Dr. philol. (una.smilgaine@gmail.com)

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētniece

Tautas medicīnas materiāli. Baltvāciešu devums

Latviešu folkloras krātuvē (LFK) glabājas tautas medicīnas materiāli, kuri lielākoties atrodami 20. gadsimta 20. un 30. gadu skolu vākumos, kā arī individuālu vācēju folkloras kolekcijās un Buramo vārdu kolekcijā. Bet šie nebūt nav senākie tautas medicīnas pieraksti latviešu valodā. Referātā apskatīti vācbaltiešu publicējumi, īpaši fokusējoties uz 18. gadsimta izdevumu „Latviešu Ārste”. Ārsta P. E. Vildes un tulkotāja J. Langes veidotais pirmais periodiskais izdevums latviski „Latviešu Ārste” (1768–1869) aizsāka populārmedicīnisko tradīciju un ir uzskatāms par vienu no pirmajiem latviešu tautas medicīnas materiālu avotiem.

Daiga Straupeniece, Dr. philol. (daiga.straupeniece@inbox.lv)

Liepājas Universitātes Kurzemes Humanitārā institūta pētniece

Naratīvi par tradīcijām Būtiņģē un Sventājā 20. gadsimtā

Būtiņģes un Sventājas latvieši, kas agrāk veidoja kompakti apdzīvotu teritoriju Lietuvas ziemeļrietumos pie Baltijas jūras, viņu valoda, kultūrvēsturiskās tradīcijas un dzīvesveids iekļaujas Dienvidrietumkurzemes, īpaši Rucavas, kultūrtelpā. Būtiņģnieku un sventājnieku kolektīvo atmiņu veido ne tikai kopīga vēsturiskā pieredze, kas naratīvos visbiežāk atklājas kā tautības, valodas un savas dzimtās vietas atspoguļojums. Referātā apkopoti un analizēti Būtiņģes un Sventājas iedzīvotāju naratīvi par svētkiem un tradīcijām 20. gadsimtā. Pie Būtiņģes un Sventājas latviešu tradicionālajām vērtībām var pieskaitīt kāzas „uz divi galis”, pādes naudas vākšanu krustabās, personvārda nodošanu nākamajām paaudzēm u. c. Mūsdienās, kad latviešu un lietuviešu kultūrtelpa atrodas līdzās, tradicionālo vērtību saglabāšana kļūst visai sarežģīta.

Anna Strode, Mg. philol. (anna.strode@lu.lv)

Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas galvenā bibliotekāre

Reliģiskie tēli 17. gadsimta latīņu kāzu dzejā Rīgā

Līdz ar protestantu reformāciju 16. gadsimta pirmajā pusē arī Livonijā sāka ienākt Eiropas humānisma strāvojumi, kas mijiedarbībā ar vēsturiskiem un reliģiskiem notikumiem aktivizēja intelektuālo dzīvi un radīja labvēlīgu vidi literatūras attīstībai: dzejnieki humānisti Rīgā sāka sacerēt dzejas darbus latīņu valodā, kuru vidū ievērojama vieta ir 17. gadsimtā radītai okazionālajai dzejai. Referātā analizēta Rīgā sacerētā latīņu kāzu dzeja (*epithalamium, hymenaeus, carmen nuptialis*), īpaši pievēršot uzmanību dzejā ietvertu reliģisko tēlu poētikai un to funkcionalitātei.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė, Dr. (smigelskyte.stukiene@gmail.com)

Vytauto Didžiojo universitetas, Švietimo akademija, profesore

Izabelē Liudvika Borch-Pliaterienē – Apšvītos epochos moteris

Pranešimo tiks lasīta – pristatyti Apšvītos epochos Lietuvos ir Livonijos didikės portretą, atskleidžiamą pasitelkus grafienės Izabelės Liudvikos Borch-Pliaterienės (Izabela Ludwika Borch Platerowa, 1752–1813) gyvenimo ir veiklos pavyzdį. Remiantis Pliaterių giminės egodokumentų analize, naujais duomenimis bus papildyta Izabelės Liudvikos biografija, pagrindinį dėmesį sutelkiant į jos edukacinę ir švietėjišką veiklą. Atskleidžiant didikės-pedagogės paveikslą, bus gilinama ir vaikų auklėjimą bei jų mokymo turinio formavimą. Grafienė Pliaterienė buvo ir naujaujų mokslo žinių perteikėja – XVIII a. devintajame dešimtmetyje savo vaikams ji dėstė psichologijos mokslo pagrindus kaip atskirą mokomąjį dalyką. Aktyvi, išsilavinusi Apšvītos

epochos moteris sugebējo peržengti namu ērdvēs rēmus ir didelē laiko daļi skirti visuomenei reikšmingai veiklai – inicijuoti ir rengti specialu skaitiniu leidiņu vaikams „Przyjacieł dzieci”.

Aija Taimiņa, Dr. philol. (aija.taimina@lu.lv)

Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas vadītāja

Vēlinā humānisma perioda grāmatniecības vizuālās identitātes un piederības zīmes kā ideju pārnese liecības: burts, attēls, ieraksts

16. gadsimta humānistu aprindu grāmatniecības ārējās apdares tradīcijas liecina par komplicēti savītām Renesanses estētikas, Reformācijas ideju un Austrumu (arābu-saracēņu) kultūras ietekmēm. Renesanses laikmeta intelektuāli raksturo mīlestība, pat kaislība pret vārdu, tekstu, grāmatu: grāmata ir vērtīga velte, dāvana, tā maina īpašniekus un ceļo. Ne tikai teksts, bet arī attēls, iespieddarbs, grāmata visos tās materialitātes aspektos kalpo kā efektīgs, multiplicēts ideju pārnese līdzeklis. Grāmatas vizuālais naratīvs pārliecinoši liecina par multikulturālās un internacionālās humānistu sabiedrības vienotību. Referāts balstīts bij. Rīgas pilsētas bibliotēkas (dib. 1524. gadā, tagad LU Akadēmiskās bibliotēkas) seniespieddarbu krājuma izvērtējumā, jo īpaši literāta Daniēla Hermaņa (*Hermann*, 1543–1601) personīgās bibliotēkas un Rīgas pirmā grāmatizdevēja Nikolausa Mollīna (*Mollin*, ap 1550–1625) izdevumu izpētē.

Ieva Tihovska, Dr. art. (ieva.tihovska@gmail.com)

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētniece

Mazākumtautību folkloras vākšana Latviešu folkloras krātuvē no 1926. līdz 1929. gadam: vākšanas norise, diskusija un sociālais konteksts

Referāta mērķis ir analizēt Latviešu folkloras krātuves (LFK) pirmsākumus Annas Bērzkalnes vadībā – laiku, kad krātuvē ienāca pirmie mazākumtautību materiāli un sāka formulēties attieksme pret mazākumtautību folkloras vākšanu. To atspoguļo gan savāktie materiāli, gan diskusija, kas tos pavada LFK darbinieku un folkloras vācēju sarakstē. Lielās atsevišķās mazākumtautību kolekcijas (ebreju, romu, baltkrievu, vācu) LFK ir nonākušas vēlāk – 20. gs. 30.–40. gados (izņemot Ivana Fridriha Latgales krievu folkloras kolekciju, kas nonāca LFK jau 20. gs. 20. gados). Taču šajā gadījumā referāta autori interesē tieši šī procesa sākuma gadi, kas lika pamatu turpmākajai attieksmei pret mazākumtautību folkloras vākšanu. Referāts balstīts LFK arhīva un periodikas studijās.

Arūnas Vaicekauskas, Dr. (arunas.vaicekauskas@gmail.com)

Vytauto Didžiojo universitetas, docentas

Etninēs kultūros ugdymas Lietuvos mokyklose: siekiai ir rezultatai

1999 metais priimtas Lietuvos Republikos etninēs kultūros valstybinēs globos pagrindu įstatymas įpareigojo atsakingas institucijas užtikrinti kad etninē kultūra būtų dėstoma visų pakopų švietimo įstaigose, tačiau šis uždavinys taip ir liko siekiamybe. Švietimo sistema atkakliai nenori įsileisti etninēs kultūros disciplinas. Pagrindinis motyvas – moksleiviai pernelyg apkrauti ir naujam dalykui papildomų valandų nėra. Vietoje to, Lietuvos Republikos Švietimo ir mokslo ministerija pasiūlė kitą sprendimą – etninēs kultūros integravimą į bendrąsias disciplinas. Pranešime pristatysime kaip mokykloms sekasi susidoroti su šia užduotimi.

Ilze Valce, Mg. music. (i.valce@inbox.lv)

Liepājas Universitātes Pedagoģijas un sociālā darba fakultātes profesore

Simfoniskās mūzikas žanra attīstības problēmika Liepājā 20. gs. 40.–60. gadu periodā

Referātā apskatīts jautājums par simfoniskās mūzikas žanra lomu un tā iespējamo vai neiespējamo attīstību Liepājā 20. gs. 40.–60. gadu periodā – laikā, kad strauji mainās politiskā, sociālekonomiskā un kultūrvēsturiskā situācija. Šis ir laika periods, kad iepriekš tik dārgi iegūtā Latvijas suverenitāte tiek brutāli iznīcināta svešu varu uzurpācijas rezultātā, nodarot ļoti lielus zaudējumus latviešu nacionālajai profesionālajai mākslai, tai skaitā simfoniskās mūzikas žanrā. Liepāja ir pilsēta, kuru tās ģeogrāfiskais novietojums minēto notikumu kontekstā īpaši spēcīgi iespaido tieši kultūras attīstības jomā. 40. gadu sākumā tiek likvidēta Liepājas filharmonija, kas pirmās Latvijas brīvvalsts laikā ir bijis galvenais simfoniskās mūzikas žanra attīstības dzinējspēks Liepājā. Turklāt Liepājas teātra muzikālā trupa 50., 60. gados likvidēta divreiz. Galveno lomu simfoniskās mūzikas žanra kopšanā uzņemas mūziķa, pedagoga un diriģenta Valda Vikmaņa vadītās Liepājas Mūzikas vidusskolas pedagogu simfoniskais orķestris, kas bijis pamats simfoniskās mūzikas žanra izdzīvošanai un attīstībai līdz profesionāla simfoniskā orķestra darbībai mūsdienās Liepājā.

Eugenija Valienē, Dr. (eugenija.valiene@vdu.lt)

Vytauto Didžiojo universitetas, lektore

Bookstagramer'iai ir literatūros kritikos diskursas: literatūros kritinio vertinimo linkmės šiandienos Lietuvoje

Pranešime siekiama pažvelgti, kokį literatūros suvokimą kuria bookstagramer'ių skelbiami kritiniai literatūros vertinimai, kaip šiuose vertinimuose skleidžiasi kritiškumas ir kokios yra tokių vertinimų intonācijas bei galimas jų poveikis adresatui. Tiriant laikomasi nuostatos, jog bookstagramer'iai – tokie literatūros lauko agentai, kurių tarsi nelegetimavo institucija (profesionalioji literatūros kritika), tačiau jie disponuoja simboliniu kapitalu, įgytu virtualybėje, ir realybėje atlieka kritinį diskursą veikiantį vaidmenį.

Saulius Vasiliauskas, PhD studentas (vasiliauskas@liti.lt)

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

Institucinis jaunujų rašytojų ugdymo(si) tinklas sovietmečio Lietuvoje

Pranešime, naudojantis rengiamai disertacijai sukaupta medžiaga – pokalbiais su rašytojais, archyviniais dokumentais, memuaristika – aptariamas institucinis jaunujų rašytojų ugdymo(si) tinklas sovietmečio Lietuvoje. Analizuojama, kaip rašytojai suvokia (retrospektyviai interpretuoja) savo dalyvavimą prie institucijų – LTSR Rašytojų sąjungos, universitetų, mokyklų, redakcijų – veikusiųose literatū būreliuose; svarstoma, ką skirtingi ir prieštaringi liudijimai parodo apie sovietmečio literatūros lauko istoriją, kaip jie gali padėti geriau suprasti debiuto ir integravimosi į literatūros lauką situacijas.

Asta Vaškeliene, Dr. hum. (asta@liti.lt)

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Senosios literatūros skyrius, vyresn. mokslo darbuotoja

Moters paveikslas XVIII a. Lietuvos proginėje kūryboje

Pranešime analizuojamas moters įvaizdis XVIII a. Lietuvos proginuose kūriniuose, parašytuose lotynų ir lenkų kalbomis. Dėmesys telkiamas į moters įvaizdžio ypatumus, kuriuos lėmė tiek sekimas konkrečiau žanro tradicija, tiek ir Apšvietos laikotarpio visuomeninės aktualijos bei kalbinis

veiksnyš. Šaltiniai: pijoro Antano Mikuckio (1749–1811) plunksnai priskiriama vestuvinė odė „Ad Illustrissimum Georgium Potocki Praefectum Thumacensem” (apie 1773), išspausdinta proginės poezijos rinkinyje „Zebranie rymów” (Vilnius, 1779), ir proginis leidinys „Celsissimo [...] Carolo [...] Radivilio, palatino Vilmensio [...] et Teressiae illustrissimi comitis Venceslai Rzewuski [...] filiae [...] carmen geniale” (1764). Šaltinių analizė leidžia teigti, kad tarp lotyniškų ir lenkiškų versijų esama ryškių turinio ir stilistikos skirtumų. Tradiciniai žanro kanonui būdingi mitologiniai įvaizdžiai naudojami jauniškiui skirtame lotyniškame epitalamijo variante.

Velga Vēvere, Dr. phil. (velga.vevere@gmail.com)

Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūta vadošā pētniece

Cinematic Imagination in Søren Kierkegaard’s “Repetition”

The focus of the paper is the visual character of S. Kierkegaard’s (1813–1855) texts, particularly the one entitled “Repetition”. In other words, the text can be viewed as a sequence of interrelated scenes, references to other texts and images. It is of no surprise then that different texts have served as a source of inspiration for various film-makers, such as A. Tarkovsky (*Sacrifice*), L. Trier (*Breaking waves*), W. Allen (*Irrational man*) and others. The conceptual background of this analysis consists of G. Deleuze’s *Repetition and Difference; Cinema 1; Cinema 2*, as well as J. Ranciere’s *The Intervals of Cinema; Future of the Image*. Although we can say that also other Kierkegaard’s texts exhibit the visual paradigm, we believe that the short text *Repetition* can serve as a model for further analysis.

Ligita Zaula, Mg. philol. (ligita.zaula@gmail.com)

Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes doktorante

Jurija Jurovska režijas un aktiera darbs Rīgas Krievu kamerteātrī (1924–1925)

Referātā ir aplūkots gruzīnu izcelsmes krievu aktiera un režisora Jurija Jurovska (īstajā vārdā Georgijs Suruhanovs, 1894–1959) pirmais nozīmīgais, taču maz pētītais radošā darba posms Latvijā, kad ar aktiermākslas pieredzi slavenajā Berlīnes Vācu teātrī un vācu ekspresionistu mēmajās filmās viņš 1924. gadā uzsāka aktiera un režisora darbu Rīgas Krievu kamerteātrī. Vēlākajos gados J. Jurovskis strādājis Rīgas Krievu drāmas teātrī kā viens no vadošajiem aktieriem un režisoriem, bijis arī režisors Strādnieku teātrī (1926–1934), kur izmantojot ekspresionisma estētiku, iestudējis vācu ekspresionistu un krievu padomju autoru lugas, kā arī radījis ironiskas operešu stilizācijas. Pētījuma mērķis ir, izanalizējot Latvijas arhīvos un periodikā gūtos datus, atklāt mākslinieka radošā darba attīstību Rīgas Krievu kamerteātrī (1924–1925), konkretizēt viņa specifisko piensumu teātra režijas un aktiermākslas attīstībā.

Ilze Ziņģe, Dr. philol. (ilze@lgsc.lv)

Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūta pētniece

Latgaliešu kultūras gada balva „Boņuks” un literatūra

Referātā skatīta latgaliešu kultūras gada balvas „Boņuks” nozīme mūsdienu latgaliešu literatūras tapšanas procesā, akcentējot nozīmīgākos autorus, tekstus un izdevumus, balvas saņēmējus, kopsakarības un tendences. Pirmajā balvas pasniegšanas reizē to saņēma mūsdienu latgaliešu dzejas antoloģija „Susātivs” (2008). Abi šie notikumi – gada balvas iedibināšana un antoloģijas izdošana – iezīmējuši jaunu periodu mūsdienu latgaliešu literatūras vēsturē, ko pavada arī autoru paaudžu maiņa un pieaugošā digitālās vides nozīme. Būtiskākā problēma, kas kavē latgaliešu literatūras attīstību

un potenciāli apdraud tās pastāvēšanu, ir lasītāju auditorijas trūkums. To nosaka vairāki faktori: pirmkārt, zemā Latvijas sabiedrības prasme lasīt un rakstīt latgaliski, otrkārt, ilgstošie rakstības tradīcijas pārrāvumi latgaliešu literatūrā, kas nosaka ļoti atšķirīgas kvalitātes un stila tekstu pastāvēšanu līdzās.

Daiga Zirniņa, Mg. philol. (daigazirniite@gmail.com)
Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas skolotāja

Divi pirmās personas stāstījumi Osvalda Zebra romānā „Māra”

Osvalda Zebra romāns „Māra” rakstīts pirmajā personā, precīzāk, ar divu varoņu – romāna titulvarones Māras un viņas jaunās skolasbiedrenes Lauras – pirmās personas stāstījumu lasītājs romānā ierauga un pārdzīvo mūsdienu jauniešu attieksmi pret draugiem, vecākiem un sevi. Referātā meklētas atbilde: kāpēc autors izvēlējies līdzās galvenās varones stāstījumam, kas romānā ir pārsvarā un efekta ziņā ir līdzīgs laikmetīgajai (provokatīvai, groteskai) glezniecībai, dot vārdu vēl vienai varonei – jaunajai un Mārai vēl pavisam svešajai klasesbiedrenei? Abu varoņu stāstījumi nav dialogiski, metaforiski runājot, drīzāk tie savā ziņā glābj viens otru un palīdz viens otram.

Linda Zulmane, Mg. philol. (linda.zulmane@liepu.lv)
Liepājas Universitātes Humanitāro un mākslas zinātņu fakultātes lektore

Modernitātes iezīmes 19./20. gadsimta mijas literatūrā (Andrievs Niedra)

Referātā aplūkots 19./20. gs. mijas literatūras un kultūras laika periods, kas iezīmējas ar pārbīdēm pašidentificācijas procesos, tos ietekmē gan sociālpolitiskie, gan ekonomiskie, gan psiholoģiskie jautājumi, uz kuriem mēģina rast atbildes Andrieva Niedras radītie prozas varoņi. A. Niedras daiļrades procesa avoti meklējami reālisma un sentimentālisma literatūras piemēros, tomēr būtiskākās atbildes rakstnieks rod modernitātes teorijā – filozofu, psihoanalītiķu, zinātnieku atziņās. Būtiskākie jautājumi, kurus risina A. Niedra – kā jūtas cilvēks laikā un telpā, ko dēvē par pārejas laikmetu, kā dzīvot situācijā, kad nav skaidrības. Referātā meklētas atbildes uz jautājumu, kas ir mainījies, kādas ir modernitātes iezīmes.

Inese Žune, Dr. art. (inese.zune@inbox.lv)
Rakstniecības un mūzikas muzeja mākslas eksperte
Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta pētniece

Leonīds Vīgners – komponists

Leonīds Vīgners ir leģendāra personība latviešu mūzikā, kuru pārsvarā visi atceras kā ievērojamu koru un orķestru diriģentu, arī pedagogu, bet daudz mazāk viņš ir pazīstams kā komponists. Rakstniecības un mūzikas muzejā ar ģimenes gādību ir nonācis L. Vīgnera arhīvs – dokumenti, fotogrāfijas, afišas, programmas, skaņu ieraksti, piemiņas lietas, vēstules un notis, kas pilnībā atspoguļo viņa daudzpusīgo darbību un ļauj ieskatīties arī radošajā laboratorijā. 20. gadsimta 20. un 30. gados L. Vīgners radījis virkni instrumentālu darbu, sākot ar vienkāršiem, stilā izturētiem menuetiem līdz pat vētraiņi brāzmainai klavierosonātei, kas pieredzējusi vairākus atskaņojumus (arī Jautrītes Putniņas un Venta Zilberta lasījumā). Mūža garumā viņš skaņās ietērpis dažādu autoru tekstus, radot īstas vokālās un kormūzikas pērles.

Juta Žvira, Sociālo zinātņu maģistra grāds komunikācijas zinātnē (juta.zvira@gmail.com)
Latvijas Nacionālās bibliotēkas mārketinga projektu vadītāja

Teātra blogi Latvijā: autori un satura iezīmes

Līdz ar interneta pieaugušo patēriņu un tehnoloģiju attīstību tradicionālo mediju lomu ievērojami mainījusi digitālo mediju izveide, kas noteikusi trīs būtiskākās izmaiņas masu komunikācijā – kā informācija tiek nodota; kā tā tiek patērēta; kurš ir medija satura autors. Tiek aktualizēts jautājums par teātra kritikas nākotni, par tās vietu un palikšanu drukāto mediju saturā, par pārmaiņām recenziju izveidē, kas radušās ar digitālās mediju formas rašanos. Par vienu no aktuālākajām pārmaiņām, kā arī problēmām daudzi teātra teorētiķi un kritiķi akcentē „pašpasludināto ekspertu” vai blogeru pieaugumu un viņu aktivitātes intensitāti interneta vidē. Izmantojot kvalitatīvo un kvantitatīvo kontentanalīzi, analizēti 28 teātra blogi Latvijā: blogeru aktivitāte, sadarbība ar konkrēto teātri, ierakstu saturs, proti, vai tas pieder pie komentāra, apraksta, viedokļa vai pilda recenzijas funkcijas utt.

Liepāja •

